

AZ ÁLLAMI ALKALMAZOTTÁK, VA-
LAMINT AZOK ÖZVEGYEINEK ÉS
ÁRVÁINAK ELLÁTÁSARÓL SZÓLÓ

1912. ÉVI LXV. TÖRVÉNYCIKK

(Szentelést nyert 1912. évi december hó 28.-án.)

JEGYZETEKKEL, KÉRVÉNY-, FOLYAMODVÁNY-,
JELENTÉS MINTÁKKAL ÉS TÁBLÁZATOKKAL
ELLÁTTA:

HEIN GYÖRGY

M. KIR. CSENDŐRHADNAGY-SZÁMVIVŐ.

SZEGED, 1913.
VÁRNAY L. KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.

Ára 2 korona.

AZ ÁLLAMI ALKALMAZOTTAK, VA-
LAMINT AZOK ÖZVEGYEINEK ÉS
ÁRVÁINAK ELLÁTÁSÁRÓL SZÓLÓ

1912. ÉVI LXV. TÖRVÉNYCIKK.

(Szentelést nyert 1912. évi december hó 28.-án.)

★

JEGYZETEKSEL, KÉRVÉNY-, FOLYAMODVÁNY-,
JELENTÉS MINTÁKKAL ÉS TÁBLÁZATOKKAL
ELLÁTTA :

HEIN GYÖRGY

M. KIR. CSENDŐRHADNAGY-SZÁMVIVŐ.

□

SZEGED, 1913.

ELŐSZÓ.

Az 1912. évi LXV. t.-c. hatályon kívül helyezte a csendőrlegénység, valamint a csendőrségi özvegyek és árvák ellátására vonatkozott 1881. évi LXXI., 1885. évi XI. törvénycikket és az 1875. évi LI. t.-c.-nek egyes szakaszait, melyek a nyugilletmények megállapításánál alapul szolgáltak.

A nyugdíjazási eljárás megmaradt ugyan, azonban az ellátási igény megállapításánál olyan elvek nyertek alkalmazást, melyek a csendőrlegénység, de főleg az özvegyek és árvák előtt teljesen ismeretlenek.

Ez a körülmény indított engem arra, hogy egy olyan kézikönyvet állítsak össze, melyből úgy a legénység, mint a tiszti és legénységi özvegyek és árvák könnyen megismerhessék mindazokat a tudnivalókat, melyekre ellátási ügyeikben okvetlenül szükségük van és olyan segítő eszközt bocsássak rendelkezésükre, melynek alapján önmaguk szerkeszthessék meg mindazokat a jelentéseket, kérvényeket, nyugtákat stbit, amelyek ellátási illetményeik folyósításánál, felvételénél nélkülözhetetlenek s ne legyenek írásbeli beadványaik megszerkesztésénél idegen segítségre utalva, ami — tapasztalat szerint — igen gyakran felesleges kiadással és idővesztéssel van egybekötve.

Kézikönyvem célját elérendő 35 db. jelentés-, kérvény-, folyamodvány- és nyugtamintát adok közre, melyek minden téren bő tájékozást és kellő utmutatást nyújtanak.

Hangsúlyozom, hogy kézikönyvem *nem törvény magyarázatnak*, hanem *kizárólag* a nyugdíjtörvény megérthetését megkönnyítő *segédeszköznek* tekintendő.

Szeged, 1913. évi május hó.

A szerző.

I. FEJEZET.

Általános határozmányok.

1. §.

A jelen törvényben megkivánt feltételek fennforgása esetén, az itt szabályozott ellátásokra tarthatnak igényt:

a) a törvény értelmében rendszeresített állásokra,¹⁾ állandó évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett alkalmazott állami tisztviselők, altisztek és szolgák;²⁾

b) a nem rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett állandóan alkalmazott állami altisztek és szolgák s az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb alkalmazottak;

c) az állami hivataloknál, intézeteknél és vállalatoknál állandóan alkalmazva volt napszamosok és munkások s az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb alkalmazottak, feltéve, hogy magyar állampolgárok;

d) az *a)* és *b)* pontok alá tartozó alkalmazottaknak özvegyei és árvái.

Azt, hogy milyen alkalmazottak tartoznak a *b)* és *c)* pontok alatt említett egyéb alkalmazottak közé, a miniszterium rendeleti úton állapítja meg.

Az alkalmazásnak számfeletti minősége³⁾ az ellátásra való igényt nem érinti.

¹⁾ Az ellátási igény ahhoz a feltételhez van kötve, hogy az állami tisztviselő, altiszt vagy szolga törvényszerűen *rendszeresített* álláson, *állandó* fizetés mellett alkalmazásban legyen. A csendőrség állománya évről-évre a költségvetési törvényben *rendszeresített*. Ennélfogva a csendőrség legénységi állományába tartozó egyének — beleértve a próbacsendőröket is — *rendszeresített* állásban levőknek és *állandó* fizetés mellett alkalmazottaknak tekintendők. — A próbacsendőrök ellátása iránt l. a 13. és 31. §§-okhoz fűzött jegyzeteket. Az *állandó* alkalmazás feltétele csak a *b)* és

c) pont alatt felsorolt egyének ellátási igényeinek megállapításánál bírfontossággal.

²⁾ „Ilyeneknek csak azokat az altiszteket és szolgálkat lehet tekinteni, akiknek állása a költségvetés részletezésében egyéneenkint fel van sorolva, s akik évi fizetést, évi bért vagy évi zsoldot s ezenfelül lakáspénzt vagy lakást természetben — a laktanyaszerű lakást is ideértve — kapnak.” (Indokolás.)

³⁾ A csendőrség számfelüti alkalmazottai: a belügy- és honvédelmi ministeriumokban, valamint a csendőrségi felügyelőségénél alkalmazott rangosztályba nem sorolt havidíjasok és legénység, nemkülönben mindazok, akiknek létszám felett való vezetése bármely okból elrendeltetik.

2. §.

A jelen törvény határozmányai szempontjából az állami tisztviselőkkel egyenlők:

1. az országgyűlés mindkét házánál alkalmazott tisztviselők;
2. a Budapest székesfővárosi közmunkák tanácsánál alkalmazott tisztviselők;
3. a kormány kezelés alatt álló közalapoknál és közalapítványoknál alkalmazott tisztviselők;
4. az állami intézeteknél, valamint a kormány kezelése alatt álló közalapokból és közalapítványokból fenntartott intézeteknél alkalmazott tanítószemélyzetnek tagjai, amennyiben ellátás szempontjából nem tartoznak az 1875. évi XXXII. törvénycikkkel alkotott országos tanítói nyugdíj- és gyámintézet kötelékébe, amely nyugdíj- és gyámintézet kötelékéből az állami felső nép- és polgári iskoláknál, valamint az állami gyógy-pedagógiai intézeteknél alkalmazott tanító-személyzetnek tagjai a jelen törvény hatálybalépésének napjával kivételnek.

3. §.

A jelen törvény határozmányai szempontjából az állami altisztekkel, szolgálkkal, napszámosokkal és munkásokkal egyenlők:

1. az országgyűlés mindkét házánál,
2. a Budapest székesfővárosi közmunkák tanácsánál,
3. a kormány kezelése alatt álló közalapoknál és közalapítványoknál,
4. a kormány kezelése alatt álló közalapokból és közalapítványokból fenntartott intézeteknél

alkalmazott altisztek, szolgálk, napszámosok és munkások:
5. a m. kir. csendőrségnek rangosztályba nem sorozott havidíjasai és legénységének tagjai.

„Az állami altisztekkel és szolgálkkal egyenlők még a m. kir. csendőrségnek rangosztályba nem sorozott havidíjasai és legénységének tagjai.” (Indokolás.)

4. §.

A fizetéstelen vagy tiszteletbeli minőségben alkalmazott tisztviselő, altiszt és szolgálka, az évi segélydíj élvezetében nem álló gyakornok, továbbá a valamely állásnak címével és jelle gével vagy csak címével felruházott olyan tisztviselő, altiszt és szolgálka, aki egyidejűleg nem tölt be beszámítható jávadalmazás élvezetével egybekötött állást, ellátásra ugy maga, mint özvegye vagy árvái részére csak akkor tarthat igényt, ha a fentebb említett alkalmazását közvetlenül megelőzőleg, beszámítható jávadalmazás élvezetével egybekötött olyan álláson volt alkalmazva, amely után a jelen törvény ellátást biztosít.

Az évi segélydíj élvezetében álló gyakornok a jelen törvény határozmányai szempontjából az ideiglenes minőségben alkalmazott tisztviselővel esik egy tekintet alá.

5. §.

A felmondás feltétele mellett alkalmazott olyan egyén, aki nem tartozik az 1. szakasz c) pontja alá, továbbá az az egyén, aki kifejezetten csak bizonyos meghatározott időre, vagy csak átmeneti szolgálattételre, vagy csak valamely munkálatnak befejezéséig nyert alkalmazást, valamint az olyan alkalmazott, akinek illetményei külön szerződéssel állapítottak meg, ez után az alkalmazása után sem maga, sem özvegye vagy árvái részére a jelen törvénnyel szabályozott ellátásokra igényt nem tarthat.

Az 1. szakasz b) vagy c) pontja alá tartozó olyan alkalmazott, aki tagja valamely szerzetes rendnek, ellátásra igényt egyáltalán nem tarthat.

6. §.

Ellátásra igényt nem tarthat az olyan alkalmazott:

1. aki magyar állampolgárságát elvesztette,
2. aki a miniszternek (állami számvevőszék elnökének) előzetes engedélye nélkül idegen hatalom szolgálatába lépett,

3. aki állásáról írásbeli nyilatkozatban önként lemondott,¹⁾

4. aki állását önként elhagyva, arra felhívás dacára, a felhívásban megszabott határidő alatt nem tért vissza,²⁾

5. akit a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre, vagy viselt hivatalának vagy állásának elvesztésére ítelt, illetőleg akit a bíróság olyan büntetendő cselekmény miatt ítelt el jogerősen szabadságvesztés-büntetésre, amelylyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerint következő hatály van egybekötve,³⁾

6. aki jogerős fegyelmi határozat alapján a szolgálat kötelékéből elbocsáttatott,⁴⁾

7. aki olyan cselekményt követett el, amely alapul szolgálhatott volna arra, hogy a szolgálat kötelékéből elbocsáttassék, akit azonban e cselekményért megszökés miatt vagy bármely más okból bünvádi vagy fegyelmi eljárás útján felelősségre vonni nem lehet.

Nem tarthat igényt ellátásra az 1—3. és 5—7. pontok alatt, továbbá — amennyiben nem eltűnt tisztviselőről, altiszt-ről vagy szolgáról van szó — a 4. pont alatt felsorolt, valamint az olyan tisztviselőnek, altisztnek és szolgának özvegye vagy árvája sem, aki nyugdíját a 43. szakasz értelmében megváltotta.

Lemondásnak nem lehet tekinteni az olyan nyilatkozatot, amelyben a tisztviselő, altiszt vagy szolga az állásától való felmentését az ellátás megállapíthatása végett vagy pedig olyan más állásra történt átlépése folytán kéri, amely álláson töltött szolgálati idő a jelen törvény értelmében az ellátások megállapításánál beszámítható.⁵⁾

A 7. pontban említett esetben az ellátásra való igénynek elvesztését a fegyelmi hatóság a fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondja ki.

¹⁾ Ezen pont szerint nincs igénye ellátásra s a már megszerzett ellátási igényt is elveszíti az a csendőr, ki az Ö. g. kez. ut. 9. §-a értelmében „nyilatkozat”-ot ad be, mert ezzel állásáról önként lemondott. Ha egy ilyen csendőr később — idők múltán — újból visszatér (ami a csendőrség-nél elég gyakori eset), kérdés: vajon előző szolgálati ideje esetleges vég-ellátásakor beszámítható-e vagy sem? Ebben az esetben nem jöhet figyelembe a 15. §. a) pontjában biztosított kedvezmény, mert itt az ellátási igényről való végleges lemondás esete forog fenn. A pénzügyminiszerium kezdeményezése alapján az állami számvevőszék 1903. évi 51.949. sz. a. kimondotta: hogy ha valaki állásáról önként lemondott, s azután ismét

állami szolgálatba lép, nyugdíjazása alkalmával előző szolgálati idejét (melyet az állásról történt lemondása folytán elveszített), csak Legfelsőbb kegyelem útján lehet beszámítani. Ebben az esetben ugyanis a jogos szolgálati idő megvan, azonban az utána járó végellátásra való igény a lemondás folytán nem érvényesíthető. Királyi kegyelem azonban az állásról történt lemondást s így ennek joghatályát és következményeit érvénytelenítheti. Kérvényminta gyanánt az 1. és 2. számú melléklet szolgál.

²⁾ Pld: szökés.

³⁾ Hadtörvényszéki ítélet oly büntény vagy vétség elkövetése miatt, mely az altisztnél a törvény értelmében lefokozással van egybekötve.

⁴⁾ Az I. szerv. ut. 37. §-a szerinti fegyelmi eljárás folytán való eltávolítás, nemkülönbén a benyújtott kötelezőnek el nem fogadása, mely az eltávolítással ez irányban egyenértékű.

⁵⁾ Pld: egy csendőr nyilatkozatot ad be és leszerel azért, hogy szolgálati idejének megszakítása nélkül más csendőrkerületi-, katonai (honvéd) parancsnokságnál vagy ellátásra jogosító közhivatalnál újból állományba vétessék, illetve alkalmaztassék.

1. és 2. sz.
melléklet.

7. §.

A 6. szakasznak 5., 6. és 7. pontjaiban említett esetekben — méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják, — a minister (állami számvevőszék elnöke) — annak az elsőfoku fegyelmi hatóságnak a javaslatára, amelynek illetékessége alá a tisztviselő, altiszt vagy szolga a tényleges szolgálatban utoljára tartozott s a pénzügyminister előzetes hozzájárulásával, — a tisztviselő, altiszt vagy szolga, illetőleg annak özvegye és árvái részére ellátást engedélyezhet. Ez az ellátás annak az ellátásnak megfelelő hányadában, vagy egész kivételesen annak egészében állapítandó meg, amely a tisztviselőt, altisztet vagy szolgát, illetőleg annak özvegyét és árváit a jelen törvény értelmében megilletné abban az esetben, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga, szolgálatának a 6. szakasz 5., 6. és 7. pontjaiban említett okokból való megszűnésekor szolgálatképtelenné vált volna.

A 6. szakasz 5. pontjában említett esetben, ha a bíróság ítéletében szabadságvesztés-büntetést is megállapít s ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga nőtelen és gyermektelen, vagy ha nejeének és gyermekének a jelen törvény értelmében egyébként sincsen igénye állandó ellátásra, a minister (állami számvevőszék elnöke) által a fentiek szerint engedélyezett állandó ellátást csak a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának befejezését követő hó elsejétől kezdve lehet folyósítani; ha azon-

ban a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának állandó ellátásra egyébként igényvel bíró neje vagy gyermeke van, a részére engedélyezett állandó ellátást a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának tartama alatt a nő vagy a gyermek, illetőleg annak gyámja vagy gondnoka kezeihez kell folyósítani.

A jelen szakasz alapján engedélyezett állandó ellátás a 43. és 57. szakaszokban szabályozott megváltás tárgya nem lehet.

A jelen szakasznak határozmányai a napszamosokra és a munkásokra nem terjednek ki.

Lehetővé teszi azt, hogy a hadlőrvénszéki ítélettel rendfokozatát veszít és a csendőrség kötelékéből elbocsátott, nemkülönbén a szökésben volt csendőr, s annak özvegye és árvái is részesülhetnek kivételesen állami ellátásban, ha a csendőrkerületi parancsnokság ez irányban a belügyministerhez indokolt előterjesztést tesz. Ebben a kedvezményben azonban — a törvény szelleméből következtetve — pld: csak olyan *vagyontalan* volt csendőrök (ennek özvegye és árvái) részesíthetők, akik elítélésüket, eltávolításukat okozott cselekmény elkövetésének idejében vagy a szökés alkalmával testi vagy szellemi rendellenességekben szenvedtek (az idegrendszer körös elfajulása, elmebetegség, téboly, eskór, stb.). — Mindezeket a folytatásokat bár utólag is meg lehet ugyan állapítani, mindazonáltal létezésükről az illető csendőr közvetlen előjárójának is természetesen tudnia kell. Éppen azért a törvény az ilyen ellátások utalványozhatóságát a kezdeményezését az illető csendőr közvetlen előjárójának hatáskörébe utalja át. Ez által kizárja egyúttal annak a lehetőségét is, hogy a törvény eme kivételes kedvezményét arra érdemtelten egyének élvezhessék. Az elítélt csendőr részére az ily módon engedélyezett ellátás csak a büntetés letöltését követő hó 1-étől kezdődőleg folyósítható. A családtagok azonban az ellátási illetményeket a férj fogság fenytésének tartama alatt is megkapják.

„Megjegyzem, hogy az ellátás engedélyezhetése nem köttetett a teljes vagyontalansághoz, hanem csak ahhoz a feltételhez, hogy az engedélyezést a vagyoni viszonyok is indokolták tegyék. Igen gyakori ugyanis az az eset, hogy a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának igen csekély, vagy jövedelmet nem is hajtó vagyona van, nem volna tehát méltányos, hogy részére emiatt ne lehessen ellátást engedélyezni.

Megjegyzem továbbá, hogy abból a körülményből, hogy a tisztviselő, altiszt vagy szolga részére a jelen szakasz alapján ellátás engedélyeztetett, még nem következik az, hogy elhalálása esetén özvegyének és árváinak bármilyen ellátásra *igénye* lenne, vagyis ilyen esetekben teljesen új — még pedig ismét a fentebb említett elsőfokú fegyelmi hatóság javaslatától feltejezett — engedélyezés tárgyát képezi az özvegynek és árváknak engedélyezhető ellátás.

A második bekezdés különleges határozmányt tartalmaz. A 6. §-nak 5. pontjában említett esetekben ugyanis, ha a bíróság ítéletében szabadságvesztés-büntetést is megállapít, a jelen szakasz alapján engedélyezett *állandó*

ellátást az elítélt tisztviselő, altiszt vagy szolga részére, a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának *tartamára* nem lehet folyósítani, mert az 1878. évi V. törvénycikk 59. §-ának második bekezdése kimondja, hogy a szabadságvesztés-büntetésre elítéltnél, az 1878. évi V. törvénycikk 55. §-ában felsorolt hivatalok, állások és szolgálatok, valamint a rendek és díszjelek után járó fizetések vagy más javadalmazások, továbbá a nyug- és kegydíjak élvezete a szabadságvesztés-büntetés tartama alatt megszűnik. Amennyiben tehát az ilyen tisztviselő, altiszt vagy szolga nőtelen és gyermektelen, vagy ha uejének és gyermekének a jelen javaslat értelmében egyébként sincsen igénye állandó ellátásra, az engedélyezett állandó ellátást csak a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának befejezését követő hó elsejétől kezdve lehet folyósítani. Nem lenne azonban méltányos az engedélyezett állandó ellátás folyósításának kezdő időpontjául ugyancsak a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának befejezését megállapítani olyan esetekben, amikor a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának neje vagy ellátatlan gyermeke van, akik ez esetben mindaddig, amíg a férj vagy apa a szabadságvesztés-büntetést ki nem föltötte, minden ellátás nélkül maradnának, pedig éppen ebben az időben szorulnak rá leginkább az ellátásra. Erre való tekintettel vételet fel a második bekezdésbe az a határozmány, hogy a tisztviselő, altiszt vagy szolga részére engedélyezett állandó ellátást ilyen esetben a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának tartama alatt nem a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának kezeihez, hanem nejének vagy gyermekeinek, illetőleg a gyám vagy gondnok kezeihez kell folyósítani. Bővebb indokolást nem igénylő feltételül azonban kikötöttem, hogy a tisztviselő, altiszt vagy szolga részére engedélyezett állandó ellátást ilyen esetben csak akkor lehet a nő vagy gyermek kezeihez folyósítani, ha azok *állandó ellátásra* a javaslat egyéb határozmányai értelmében igénnyel bírnak.” (Indokolás.)

8. §.

A jelen törvény alapján járó ellátások állandóak vagy egyszersmindenkorra szólóak.

Állandó ellátás: a tisztviselőt, altisztet és szolgát megillető nyugdíj, és lakhérnyugdíj, a napszámot és a munkást megillető nyugbér, az özvegyi nyugdíj, a gyermekek nevelési járuléka és a 76. szakasz alapján engedélyezett életjáradék.

Egyszersmindenkorra szóló ellátás: a végkielégítés és a temetési járuléka.

9. §.

A tisztviselőt, altisztet és szolgát megillető állandó vagy egyszersmindenkorra szóló ellátás megállapításánál a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának beszámítható szolgálati ideje és a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazása szolgál alapul.

A beszámítható szolgálati időt a 10. §. tárgyalja. Beszámítható javadalmazás alatt a csendőrlégénységénél mindig a legutóbb élvezett havidíj (zsoltd) és a szolgálati pótdíj együttes összege értendő. (Részletezés a 23. §-nál.)

10. §.

Beszámítható szolgálati idő az az időtartam, amelyet a tisztviselő, altiszt vagy szolga az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban, a szolgálat tényleges megkezdésének napjától kezdve megszakítás nélkül egyhuzamban tényleges szolgálatban annak a hónapnak a végéig töltött, amely hónapban a szolgálat köteléke alól felmentetett.

Ha nem bizonyítható, hogy a tisztviselő, altiszt vagy szolga a tényleges szolgálatot korábban kezdette meg, a szolgálat tényleges megkezdésének napjául az első hivatali eskü letételének napját kell tekinteni.

A régebbi időkben szokásban volt titoktartási eskü vagy hivatalos fogadalom a hivatali esküvel egy tekintet alá esik.

A beszámítható szolgálati idő megállapításánál ezen idő kezdetének napjául a szolgálat tényleges megkezdésének napját kell venni; a befejezésének napja pedig azon hó utolsó napja, melyben a szolgálati kötelék alól a felmentés megtörtént. (Fontos ez olyan állami alkalmazottak szolgálati idejének megállapításánál, kiknél a tényleges szolgálat megkezdésének napja nem esik össze a hivatalos eskü letételének napjával, ami régebbi időkben elég gyakran fordult elő.) A csendőrlégénység felmentetik ugyan a tényleges szolgálati kötelezettség alól, miáltal azonban a szolgálati kötelezéstől elbocsátva nem lett, mert ellátási illetményeinek folyósításáig csupán szabadságoltatik. A honvédelmi minister ugyanis — a jelen törvény 125. §-a alapján — az ellátási igényt esetleg már a felülvizsgálat havában állapította meg; a felülvizsgálat csendőr azonban ténylegességi illetményeinek élvezetében továbbra is megmarad és végellátási illetményeinek élvezetében azon hónapot követő hó 1-ével lép (12. §. 2. bek.), melyben a belügyminister nyugdíjilletményeit utalványozta és ő erről még abban a hónapban szabályszerűen értesítve lett.

11. §.

A szolgálati idő tartamát a polgári idősámítás szerint kell meghatározni.

Annál a tisztviselőnél azonban, akinek tudományegyetemen, műegyetemen vagy jogakadémián szerzett főiskolai képzettsége van s aki főiskolai tanulmányait a jelen törvény értelmében beszámítható tényleges szolgálatba történt belépését megelőző időpontban fejezte be, az állami vagy a 2. szakasz

szerint az államival egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági szolgálatban töltött időnek minden teljes hét hónapját nyolc hónapnak kell számítani. Hasonló elbírálás alá esik az a tisztviselő, aki — az 1883. évi I. törvény cikk hatálybalépését megelőző időben — jogi tanulmányainak teljes befejezése előtt, de jogi vagy államtudományi államvizsgák egyikének sikeres letétele után lépett a jelen törvény értelmében beszámítható tényleges szolgálatba; továbbá az a tisztviselő, akinek a selmecebányai bányászati és erdészeti akadémián szerzett képzettsége van s aki akadémiái tanulmányait a jelen törvény értelmében beszámítható tényleges szolgálatba történt belépését megelőző időpontban fejezte be; valamint az a tisztviselő, akinek gazdasági akadémián szerzett képzettsége van s aki akár az akadémiái képzettség megszerzése előtt, akár azt követően, de még a jelen törvény értelmében beszámítható tényleges szolgálatba történt belépés előtt legalább egy évig állott gazdasági gyakorlati alkalmazásban.

A tudományegyetemen, műegyetemen vagy jogakadémián szerzett főiskolai képzettséggel egyenlőnek tekintendő a más főiskolán vagy akadémián szerzett képzettség abban az esetben, ha az illető főiskolára vagy akadémiára való felvételnek feltételét a középiskola nyolc osztályának bevégeztése után az érettségi vizsgának sikeres letétele képezte s ha a főiskolai vagy akadémiái tanulmányok szabályszerű befejezéséhez legalább négy évi tanulmány volt szükséges; de csak annál a tisztviselőnél, aki olyan állást tölt be, amely állásnak betöltéséhez az illető főiskolai vagy akadémiái képzettség kívánatik meg.

Ugyancsak nyolc hónapnak kell számítani:

az eddig az 1885. évi XI. törvény cikk 23. szakaszának határozmányai alá tartozott tanári vagy tanítói álláson töltött időnek minden teljes hét hónapját azoknál a tanároknál és tanítóknál, akik szolgálati idejüknek a jelen szakasz második és harmadik bekezdése alapján való kedvezőbb számítására igényt nem tarthatnak; továbbá

a m. kir. állami rendőrségnél rendőrfőparancsnoki, főfelügyelői, felügyelői, detektív-felügyelői, polgári biztosi és az őrszemélyzet körébe tartozó álláson,

a m. kir. határrendőrségnél detektív-felügyelői, polgári biztosi és az őrszemélyzet körébe tartozó álláson,

a m. kir. csendőrségnél a rangosztályba nem sorozott hadijások és a legénység körébe tartozó álláson,

a m. kir. pénzügyőrségnél a legénység körébe tartozó álláson, valamint

a bírósági fogházaknál, az országos büntető és a kir. javító intézeteknél és az őrszemélyzet körébe tartozó álláson töltött időnek minden teljes hét hónapját.

A hét hónapon aluli részt csak egyszerűen lehet számítani.

A szolgálati időnek a jelen szakaszban említett kedvezőbb számítása csak a jelen törvény határozmányai alá tartozó tisztviselőknél és rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altiszteknél és szolgálknál és csak akkor foglalhat helyet, ha az illető a 31., 41. és 42. szakaszok értelmében már igényt szerzett állandó ellátásra.¹⁾

A szolgálati idő tartama — a 37. §-ból kivehetőleg — általában 40 év. Ennyi szolgálat után éri el az állami alkalmazott nyugdíj gyanánt beszámítható ténylegességi illetményei teljes összegét. Ez az idő azonban — bizonyos szolgálatoknak kedvezményes számítása folytán — a valóságban csökken; pontosabban: a kedvezményes számítás a nyugdíj-jogosultság % arányát emeli, vagyis ellátási illeték gyanánt a beszámítható ténylegességi illetmények teljes összege már 40 szolgálati évnél korábban is elérhető.

Pld.: Egy csendőr 3 évi pénzügyőrségi és 2 év, 10 hó és 1 napi katonai szolgálat után közvetlenül át lép a csendőrséghez, honnan 6 évi szolgálat után valamelyik ministeriumba polgári alkalmazásba nevezetik ki. Ott töltött 8 évi szolgálat után újból visszalép a csendőrség kötelékébe. Kérdés: mennyi ideig kell még tetteleg szolgálnia a csendőrségnél, hogy nyugdíj gyanánt beszámítható ténylegességi illetményei teljes összegét kapja? Ezt következőkép számíthatjuk ki:

Naptári idő szerint számítandó:

a katonai szolgálat	2 év, 11 hó, 1 nap;
a ministeriumi szolgálat	8 " " "

felemelten (7 hó = 8 hó) számítandó:

a pénzügyőri szolgálat	3 év = 3 " 5 " — "
a csendőrségi "	6 " = 6 " 10 " — "
Összesen:	21 " 1 " 1 "

Szolgálnia kell tehát még a csendőrségnél

naptári idő szerint számítva:

16 év 2 hónapot,

mely felemelten kitesz . . . . . 18 év, 5 hó, — napot,

s így eléri mindössze a . . . . . 39 " 6 " 1 napi

szolgálati időt. Ennek alapján — figyelembe véve a 20. §. rendelkezéseit is — nyugdíj fejében beszámítható ténylegességi illetményeinek 100 %-ára van igénye, jóllehet naptári idő szerint mindössze 36 év és 1 napot szolgált, mely után — kedvező számítás nélkül — csak 92 %-nyi nyugdíj lenne

illetékes. A szolgálati idő tartama tehát mindazoknál, kiknek bizonyos szolgálati idejük felemelten számítható, 35 és 40 év között váltakozik.

A nyugdíj % aránya azért, mert mindenki szolgálati idejénél különleges viszonyok befolyást gyakorolhattak, minden egyes esetben külön-külön számítandó ki. A számításnál legtöbb esetben kétféleképpen számítandó szolgálati idő veendő figyelembe; nevezetesen: a felemelten és a naptári idő szerinti számítandó szolgálati idő. A felemelten számítandó szolgálati idő nyugdíj %-a a mellékelt táblázatból vehető ki. Amennyiben valamilyen felemelten számítandó szolgálati idő a táblázatba felvéve nem lenne, az esetben az a táblázat igénybe vétel mellett kiszámítandó. E célból mindig a tényleges — naptári idő szerint számított — időnél a táblázat 1. és 4. függélyes rovataiban feltüntetett *közvetlenül kisebb* időtartamot vesszük számításunk alapjául. Az ennek megfelelő, a 2. és 5. függélyes rovatban szemközt feltüntetett s az emelkedés arányában már átszámított szolgálati időhöz hozzá adjuk a naptári idő szerinti tényleges szolgálati és a táblázatban kikeresett idő közötti különbözetet. Ekként megkaptuk a felemelt szolgálati időt.

Pld.: 13 év, 8 hó és 12 napi szolgálat felemelten számítva, mennyi szolgálati időt tesz ki? A táblázatból ez ki nem vehető. A keresett szolgálati időnél a táblázatban felvett *közvetlenül kisebb* szolgálati idő: . . . 13 év, 5 hó. A két idő közötti különbség: 3 hó és 12 nap. A táblázat szerint 13 év, 5 hó felemelten számítva kitesz . . . . . 15 év, 4 hó, — napot; ehhez hozzáadva a megállapított különbséget . . . . . — 3 " 12 " kitesz összesen . . . . . 15 év, 7 hó, 12 napot. Tehát 13 évi, 8 havi és 12 napi tényleges szolgálat felemelten 15 év, 7 hó és 12 napnak számít.

A felemelten számított szolgálati idő összegéhez hozzá kell adni az egyszerűen (naptári idő szerint) számítandó katonai, honvédségi stbi szolgálati időt s az így nyert összes szolgálati idő adja a nyugdíj % arányát.

Visszatérve az előbbi példára:

15 év, 7 hó és 12 naphoz hozzáadunk pld.:

2 " 6 " " 5 napi egyszerűen számítandó szolgálati időt, mikor is ez:

18 év, 1 hó és 17 napot ad eredményül s ez idő után fog a nyugdíj % aránya megállapítást nyerni. Tíz évi szolgálati idő után 40%, minden további év után 2—2% jár. 6 havi és 1 napi szolgálati idő befűezett évnek számítandó, míg az ezen aluli szolgálati idő figyelembe nem vehető.

A mellékelt táblázat a % megtudásához kényelmesen használható. Evégett az előbbieket szerint kiszámított szolgálati idő nagyságának megfelelő „felemelten” számított szolgálati időt kell a táblázat 2., illetve 5. függőleges rovataiból kikeresni. Az amellet feltüntetett % szám képezi a nyugdíj %-ot. Amennyiben a táblázatban a keresett szolgálati idő felvéve nem lenne, úgy az ehhez aránylag *legközelebb* álló szolgálati idő mellett feltüntetett % szám az irányadó. Felvételt példánkban eredményül nyert 18 év, 1 hó és 17 napi szolgálati idő % arányát a táblázat segítségével keressük, (mert a 2., illetve 5. függőleges rovatban ilyen időt feltüntetve nem találunk) a hozzá *legközelebb* álló időt kell felhasználnunk. Ez a 18 év, mely után 56 %-nyi nyug-

díj illetékes. (A kiszámított %-nak megfelelő nyugdíjösszeg a 37. §-hoz fűzött táblázatból vehető ki.)

Megjegyezni kívánom, hogyha valaki pld.: a haditengerészetnél behajózáson, vagy mint közös hadseregheli katona a térképezésnél, háromszögelésnél vett részt, ez a szolgálati idő ismét más kulcs szerinft számít.

A honvédelmi miniszternek 1909. évi 12.520/eln. számú rendelete alapján kétszeresen számítandó (a szerb mozgalmak alkalmával a határon töltött) szolgálati idő a végösszeghez *egyszerűen* hozzáadandó.

¹⁾ Öt évi szolgálat; vagy ha a szolgálatképtelenség kétséget kizárólag a szolgálat teljesítése közben szenvedett vagy az által előidézett baleset stbi következtében állott be. (L! még a 42. §-hoz fűzött jegyzetet.)

12. §.

A tényleges szolgálati idő annak a hónapnak utolsó napjával ér véget, amely hónapban a tisztviselő, altiszt vagy szolga a szolgálat köteleke alól tényleg felmentetik.

Ez a felmentés abban az esetben, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga nyugdíjra vagy végkielégítésre már igényt szerzett, nem történhetik előbb, mielőtt a nyugdíj vagy végkielégítés meg nem állapítottat s az erről szóló értesítés szabályszerűen nem kézbesítettett.

Azt a tisztviselőt, altisztet és szolgát, aki még ugyanabban a hónapban hal meg, amelyben a szolgálat köteleke alól felmentetett, a tényleges szolgálatban elhaltnak kell tekinteni még akkor is, ha nyugdíja vagy végkielégítése már megállapítottat s ő erről szabályszerűen értesítettett.

L! a 10. §-hoz fűzött jegyzetet.

Az özvegyi ellátás megállapítása szempontjából fontos. Pld.: Egy örmesternek (1400 kor. zsold és 300 kor. szolgálati pótdíj alapul vétele mellett) 44 %-nyi nyugdíjigénye: évi 748 kor. nyugdíjat és évi 200 kor. lakbérnyugdíjat eredményez. Feleségének és 5 gyermekének, ha ő *tényleges* állományban hal el, vagy a *tényleges állományban elhaltnak tekintetik*, a temetési járulékon kívül évi 1000 kor. nyugdíjra és $72 \times 5 = 360$ kor. évi nevelési járulékra, továbbá a 73. §. alapján a férj legutóbbi beszámítható ténylegességi illetményei (a jelen esetben 1700 kor.) és az özvegyi ellátás közötti különlet 3 havi összegére — mint egyszer s mindenkorra szóló illetékre — vagyis: $1700 - 1360 = 360 : 4 = 90$ koronára van igénye. Összesen kap tehát:

nyugdíj címén	1000 koronát,
nevelési járulék címén	360 koronát,
illeték különlet címén	90 koronát.
Összesen	1450 koronát.

Ha ellenben a férj nyugállományban hal el, az özvegy és az árvák ellátási illetményei nem haladhatják meg a férj nyugilletményeit; (73. §.) . . . . .

a jelen esetben kap	948 koronát
s így a különbség	502 korona.

13. §.

A végleges minőségben való alkalmazást közvetlenül megelőzőleg ideiglenes minőségben, valamint az ideiglenes minőségben való alkalmazást közvetlenül megelőzőleg végleges minőségben eltöltött szolgálati időt be kell számítani.¹⁾

A rendelkezési állapotban töltött időt²⁾ be kell számítani akkor, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga a rendelkezési állapot tartama alatt is tényleg szolgált. Be kell számítani továbbá a rendelkezési állapotban tényleges szolgálat nélkül, valamint az illetmények élvezete mellett vagy anélkül szabadságon töltött időt is, de csak akkor, ha az egyhuzamban egy évet meg nem halad.³⁾ Az ilyen minőségben egyhuzamban töltött időnek egy évet meghaladó része beszámítás tárgya nem lehet.

A felfüggesztett állapotban töltött idő beszámításának csak akkor van helye, ha az állásától felfüggesztett tisztviselő, altiszt vagy szolga a felfüggesztés tartama alatt illetményeinek teljes élvezetében meghagyatott, vagy ha a felfüggesztés tartama alatt visszatartott illetmények részére utólag kiutalványoztattak.

A gyakornoki vagy gyakornokjelölti minőségben évi segélydíj élvezete nélkül töltött időt csak akkor lehet beszámítani, ha az ilyen minőségben való alkalmazást közvetlenül olyan álláson való alkalmazás előzte meg vagy követte, amely beszámítható javadalmazás élvezetével volt egybekötve.

Az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban fizetéstelen vagy tiszteletbeli minőségben töltött időt, valamint a valamely állás címének és jellegének vagy csak címének birtokában töltött időt csak akkor lehet beszámítani, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga ez alatt az idő alatt ugyanolyan tényleges szolgálatot teljesített, mint ha valóságos minőségben alkalmaztatott volna arra az állásra, amelyre fizetéstelen vagy tiszteletbeli minőségben alkalmaz-

tatott, illetőleg, amely állásnak címével és jellegével vagy csak címével felruházott és ha a fizetéstelen vagy tiszteletbeli minőségben való alkalmazást, illetőleg a valamely állásnak címével és jellegével vagy csak címével történt felruházást, közvetlenül olyan álláson való alkalmazás előzte meg vagy követte, amely beszámítható javadalmazás élvezetével volt egybekötve.

A kifejezetten csak bizonyos meghatározott időre, vagy csak átmeneti szolgálattételre, vagy csak valamely munkálatnak befejezéséig alkalmazott tisztviselőnek, altisztnek és szolgának, ebben az alkalmazásban töltött szolgálati idejét be kell számítani akkor, ha az említett minőségben való alkalmazását közvetlenül olyan álláson való alkalmazás követte, amely beszámítható javadalmazás élvezetével volt egybekötve.

Az 1883. évi XXX. t. c. 34. szakaszában említett rendes tanároknál, valamint az állami polgári iskolai tanító- és tanítónőképző intézeteknél, az állami felsőbb leányiskoláknál, az állami felső kereskedelmi iskoláknál és az állami iparoktatási intézeteknél alkalmazott rendes tanároknál be kell számítani a közvetlenül megelőzőleg helyettes tanári, illetőleg ösztöndíjas tanárjelölti minőségben eltöltött szolgálati időnek azt a részét, amely a középiskolai tanári oklevél, illetőleg a 11. szakasz második és harmadik bekezdéseiben említett főiskolai képzettség megszerzése utáni időre esik.

A konstantinápolyi konzuli főtörvényszéknél, valamint az egyiptomi vegyes bíraskodás körében alkalmazott olyan magyar tisztviselőnél, altisztnél és szolgánál, aki magyar állami szolgálatát az ellátási igény fenntartásának biztosítása mellett a kormány beleegyezésével hagyta abba, be kell számítani azt az időt is, amelyet az illető a konstantinápolyi konzuli főtörvényszéknél vagy az egyiptomi vegyes bíraskodás körében megszakítás nélkül tényleges szolgálatban töltött.

Olyan szolgálati időt, amely alatt a tisztviselő, altiszt vagy szolga csak tiszteletdíjat élvezett, csak akkor lehet beszámítani, ha ez a szolgálati idő a jelen szakasz negyedik vagy ötödik bekezdésében említett minőségben töltött el és ha az ott megkivánt feltételek megvannak.

A nyugdíjazott állapotban töltött idő beszámítás tárgya nem lehet, azonban ha az ideiglenesen nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga a 34. szakasz értelmében tény-

leges szolgálattételre berendeltetett, ezt a tényleges szolgálattételben töltött időt be kell számítani.⁴⁾

A szolgálat kötelekéből akár jogerős fegyelmi ítélet alapján, akár anélkül bármely okból elbocsátott s később a tényleges szolgálat kötelekébe ismét visszavett alkalmazottnak a szolgálat kötelekéből történt elbocsátásáig töltött szolgálati ideje beszámítás tárgya nem lehet, kivéve azt az esetet, ha részére a 7. szakasz alapján az öt egyébként megillető ellátásnak teljes összegét kitevő kivételes ellátás engedélyeztetett,⁵⁾ vagy ha elbocsátása az 1912. évi VII. t. c. 8. szakasza értelmében nem járt az ellátásra való igényének elvesztésével.⁶⁾

Az altisztknél, szolgálknál, napszamosoknál és munkásoknál a tizenennyolcadik életév betöltése előtt eltöltött szolgálati idő beszámítás tárgya nem lehet.⁷⁾

Az altisztknél és szolgálknál az ebben a minőségben való alkalmazásukat közvetlenül megelőzőleg napibéres hivatal-szolgai, napszamosi vagy munkási minőségben megszakítás nélkül töltött szolgálati időt be kell számítani.

Ha végkielégített tisztviselő, altiszt vagy szolga az állami vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az állammal egyenlőnek tekintendő tényleges szolgálat kötelekébe ismét visszavéttetik, a végkielégítést megelőzőleg eltöltött tényleges szolgálati időt be kell számítani, de csak akkor, ha a végkielégítést megelőző tényleges szolgálat köteleke alól történt felmentés és az újabb alkalmazás között öt esztendő még nem telt el.⁸⁾

Ha olyan tisztviselő, altiszt vagy szolga, aki nyugdíját a 43. szakasz értelmében megváltotta, a tényleges szolgálatban újból alkalmaztatik, az a szolgálati idő, amely után nyugdíját megváltotta, beszámítás tárgya nem lehet.

⁴⁾ Az ideiglenes alkalmazás, ha azt végkielégítés követi, állandó alkalmazásnak tekintendő. (73,828/16.—1909.)

A próbacsendőr — az eddigi gyakorlat szerint — *ideiglenesen* alkalmazottnak tekintendő. Ha azonban a próbacsendőr a csapattól (honvédségtől) *közvetlenül* lépett át, akkor ez a szolgálati ideje az esetleges ellátás megállapításánál figyelembe vétetik. Pld.: Ha a próbacsendőr 4 évi és 6 havi katonai szolgálattal lép át, akkor 6 hó és 1 nap múlva már megszerezte magának a nyugdíjra való igényt. Hasonlóképpen nyugdíjképes az az *ideiglenes* minőségben alkalmazott pósta- és táviratdist, aki már ezen szolgálattal megelőzőleg a csendőrség tényleges kötelekében a nyugdíj-jogosultságot megszerezte. (31. §. 2. bek.)

²⁾ Létszámleszállítás esetében, külön rendelkezések alapján fordulhat elő. (I. Szerv. ut. 38. §. 9. pt.)

³⁾ Pld.: próbaszolgálat céljából engedélyezett szabadság. (I. Szerv. ut. 38. §. 1. pt.)

⁴⁾ Pld.: ha egy csendőr, aki felemelten számított 13 évi és 4 havi szolgálat után nyugdíjaztatott, 3 évi időleges nyugállományban léte után újbóli felülvizsgálat alapján, mint szolgálatképes ténylegesítették, nem veszi el előző 13 évi és 4 havi szolgálati idejét, hanem ez az újbóli ellátásánál figyelembe vétetik. Az időleges nyugállományban töltött 3 év azonban be nem számítható.

⁵⁾ Különösen figyelemre méltó esetekben engedélyezett ellátás.

⁶⁾ Az 1912: VII. t. c. 8. §-a a következőképpen szól: „A fegyelmi bíróság hivatalvesztést megállapító határozatában különös méltánylást érdemlő okból kimondhatja, hogy a hivatalvesztés a nyugdíjtörvényben meghatározott ellátási igény tekintetében a hivatalvesztésre ítélre és hozzátartozóira, avagy csupán hozzátartozóira nem jár azzal a következménnyel, amelyet a törvény a szolgálat kötelékéből bünteteskép történt elbocsátásához fűz. Ebben az esetben az ellátási igény a jogosultat úgy illeti meg, mintha a hivatalvesztésre ítelt a szolgálat kötelékéből végleges szolgálatképtelenség alapján vált volna meg.“

⁷⁾ Nincs kizárva annak a lehetősége, hogy egyik-másik csendőr katonai, pénzügyőrségi, vagy az állami kezelés alatt álló bányászati vagy erdészeti társládákhoz járuló állásban töltött szolgálati idejét már 17 éves korában kezdette meg. Ebben az esetben a beszámítható szolgálati idő csak a 18. életév betöltésének napjával veszi kezdetét.

⁸⁾ A végkielégítési összeg mikénti visszafizetése iránt a 49. §., annak a szolgálati időnek a beszámítását illetőleg, mely után valaki végkielégítést nyert, a 17. §. utolsó előtti bekezdése intézkedik.

14. §.

Annál a tisztviselőnél, aki kineveztetését közvetlenül megelőzőleg az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatóságoknál díjnoki minőségben volt alkalmazva, a díjnoki minőségben megszakítás nélkül töltött időt be kell számítani még pedig úgy, hogy a díjnoki minőségben töltött időnek minden teljes két hónapja egy hónapnak számít, a két hónapon aluli rész pedig figyelmen kívül marad.

A díjnoki minőségben töltött időnek az 1898. év január hó elseje előtti időre eső részét akkor sem lehet öt évnél hosszabb szolgálati időnek számítani, ha a díjnoki minőségben töltött időnek ez a része a tíz évet meg is haladja.

A díjnoki minőségben töltött az az idő, amely alatt a díjnok az államkincstárból, illetőleg a kincstár vagy a kormány

kezelése alatt álló közalapról, vagy törvényhatósági nyugdíjalapról — a díjnoki alkalmazást megelőző alkalmazása után — évi 400 koronát meghaladó nyugellátást vagy kegyelmi ellátást élvezett, beszámítás tárgya nem lehet.

A jelen szakasz határozmányai nyernek alkalmazást a díjnoki minőségben töltött olyan idő beszámítása tekintetében is, amely alatt a díjnok fizetéstelen vagy tisztletbeli tisztviselő volt, vagy amely alatt a díjnok valamely tisztviselői állásnak címével és jellegével vagy csak címével volt felruházva.

15. §.

Az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban töltött szolgálati idő folytonosságának számításánál nem tekinthető megszakításnak:

a) a két szolgálat közé eső, de tényleges szolgálatban nem töltött idő, ha az harminc napot meg nem halad;

b) a nyugdíjazott állapotban töltött idő, tekintet nélkül arra, hogy a nyugalomba helyezés ideiglenesen vagy véglegesen történt;

c) a rendelkezési állapotban töltött idő;

d) az illetmények élvezete mellett vagy anélkül szabadságon töltött idő, ha az egyhuzamban öt évet meg nem halad;

e) a felfüggesztett állapotban töltött idő;

f) a szolgálatnak olyan abbahagyása, amelyre az ellátási igény fenntartásának biztosítása mellett a kormány beleegyezése kieszközöltetett.

A c), d), és e) pontok alatt említett idő még akkor sem tekinthető megszakításnak, ha az ilyen idő a 13. szakasz értelmében egészben vagy részben beszámítás tárgya nem is lehet.

Sok csendőrnek kedvezményt jelent. Gyakori volt az az eset, hogy 8—10 napi megszakítás miatt a katonai (honvédségi) szolgálati idő csak legfelsőbb kegyelem alapján volt beszámítható, még abban az esetben is, ha a megszakítás az illető önhibáján kívül állott is be. Ezentúl csak akkor van szükség királyi kegyelemre, ha a megszakítás a 30 napot meghaladja. Kérvényminta gyanánt a 4. sz. melléklet szolgál.

A vonatkozó kérvényt csak a nyugdíjazás alkalmával (felülvizsgálat után) lehet benyújtani. (A ministertanácsnak 1875. évi július hó 13-án hozott 2460/ein. sz. és a közigazgatási bíróságnak 1898. évi 121. számú elvi jelentőségű határozata.)

A tényleges katonai szolgálatból polgári államszolgálatba közvetlenül átlépett egyéneknél a katonai szolgálati idő a katonai ellátásról szóló

1875: LI. t. c. értelmében számbaveendő . . . a szabadságon töltött idő be nem számítható ugyan, de megszakításnak sem tekinthető. A sorozástól a bevonulásig eltöltött idő be nem számítható. (Közigazgatási bíróság 1906. évi 616. sz. ítélete.)

Pld.: Egy esendőr 2 évi, 10 havi és 5 napi tényleges katonai szolgálati idő után szabadságoltatik. Bizonyos idő múlva újból jelentkezik, a csapatnál ténylegesített magát, honnan másfél évi szolgálat után *közvetlenül* átlép a csendőrséghez. Ebben az esetben úgy az utóbbi, mint előző katonai szolgálati ideje beszámítandó, sőt, ha a két tényleges katonai szolgálat közé fegyvergyakorlat esnék, az is számít.

Az 1885: XI. t. c. életbeléptetése előtt (1885. május 13.) a csendőrséghez átlépett csendőrök katonai szolgálati ideje, tekintet nélkül arra, hogy közvetlenül, vagy megszakítással léptek át, *beszámítandó*, még pedig az akkor érvényben állott 1866. évi nyugdíjszabályzat, illetőleg az 1875: LI. t. c. 8. §-a alapján.

16. §.

A törvényhatóságoknál az 1867. év július hó elsejétől kezdve, rendszeresített állásban, állandó évi vagy havi fizetés (bér, zsold) élvezetében, tényleges minőségben töltött szolgálati időt — a jelen törvény összes határozmányai szempontjából — az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál az állásokban eltöltött szolgálati idővel teljesen egyenlőnek kell tekinteni.

A törvényhatóságoknál tiszteletbeli minőségben töltött azt az időt, amely alatt az illető tényleges szolgálatot nem teljesített egyáltalán nem, az 1867. évi július hó elsejét megelőzőleg töltött időt pedig csak akkor lehet beszámítani, ha ezt a törvényhatósági szolgálatot közvetlenül és megszakítás nélkül végleges jellegű állami szolgálat előzte meg.

A törvényhatóságoknál töltött szolgálati időt akkor is a 11. szakasz határozmányainak megfelelően kell beszámítani, ha ez az idő vagy annak egy része az illető törvényhatóságnál másképp számított volna be.

17. §.

A jelen törvény határozmányai alá tartozó tisztviselőnek, altisztnek és szolgának,

1. a kabinet irodánál,
2. a közös ministeriumoknál és a közös számvevőszéknél, valamint az ezek alá tartozó hatóságoknál és hivataloknál,

3. a közös hadseregnél, a haditengerészetnél, a m. kir. honvédségnél és a m. kir. csendőrségnél, valamint az ezekhez tartozó hatóságoknál és intézeteknél katonai vagy csendőrségi szolgálatban,*)

4. a horvát-szlavon autonóm kormánynál, valamint az ez alá tartozó országos hatóságoknál és hivataloknál,

5. az állami kezelés alatt álló bányászati vagy erdészeti társulásokhoz járuló állásban,

tényleges minőségben töltött mindazt a szolgálati idejét, amely az azokra nézve érvényben álló ellátási törvény vagy szabályzat szerint beszámításra alkalmas, — mindaddig, amíg a viszonyosság²⁾ fennáll — az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban eltöltött szolgálati időhöz hozzá kell számítani, tekintet nélkül arra, hogy az átlépés a tényleges szolgálathoz, a rendelkezési állapotból vagy a nyugdíjazott állapotból történt.

Ha az átlépés a nyugdíjazott állapotból történt, a korábbi szolgálat után élvezett nyugdíjat — hacsak az átlépőre nézve az átlépés időpontjában érvényben állott ellátási törvény vagy szabályzat más határozmányt nem tartalmaz — egész összegében és véglegesen be kell szüntetni s az átlépőnek csak az új állása után, a jelen törvény határozmányai szerint járó nyugdíjra van igénye.

A közös hadseregnél, a haditengerészetnél, a m. kir. honvédségnél és a m. kir. csendőrségnél, valamint az ezekhez tartozó hatóságoknál és intézeteknél, a várakozási illetékkel szabadságon vagy a rokkant állományban³⁾ töltött idő egy tekintet alá esik a nyugdíjazott állapotban töltött idővel. A minden illeték élvezete nélkül szabadságon, valamint egyáltalán a szabadságolt állományban, a szolgálaton kívüli viszonyban, a tartalékban vagy a póttartalékban töltött időt sem rendelkezési állapotban, sem nyugdíjazott állapotban töltött időnek tekinteni nem lehet.')

A két szolgálat közé eső, de tényleges szolgálatban nem töltött idő, ha az harminc napot meg nem halad, a jelen szakasz alapján számítható szolgálati idő megállapításánál sem tekinthető megszakításnak.

A jelen szakaszban felsorolt hatóságoknál, hivataloknál és intézeteknél, illetőleg állásban eltöltött azt a szolgálati időt,

amely után az átlépő végkielégítésben részesült, csak akkor lehet beszámítani, ha a végkielégítést megelőző tényleges szolgálat köteleke alól történt felmentés és az újabb alkalmazás között öt esztendő még nem telt el és ha a felvett végkielégítés lényes összegében az államkincstárba befizettetik.³⁾

Annak a tisztviselőnek, altisztnek és szolgának, aki az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban 1885. év június hó elsején már alkalmazásban állott, az osztrák állami szolgálatban eltöltött szolgálati idejét is be kell számítani, a jelen szakasz határozmányai szerint.

¹⁾ „A 3. pontra nézve pedig megjegyzem, hogy a jelen javaslat 3. §-ának 5. pontjában kimondatott, hogy a m. kir. csendőrségnek rangosztályba nem sorozott havidíjasai és legénységének tagjai a jelen javaslat határozmányai szempontjából az állami altisztekkel és szolgálakkal teljesen egyenlők, úgy hogy a jelen szakasznak az a határozménye, amelynek értelmében a m. kir. csendőrségnél töltött szolgálati időt — mindaddig, amíg a viszonyosság fennáll — az 1., 2. és 3. §-okban megjelölt hivataloknál és állásokban eltöltött szolgálati időhöz hozzá kell számítani, tulajdonképen a m. kir. csendőrségnél *rangosztályba sorozott* havidíjasai minőségben töltött időre vonatkozik.“ (Indokolás.)

²⁾ Viszonyosság: Az állami alkalmazott az 1., 2. és 3. §-ban felsorolt állomásokra átvethető anélkül, hogy előző szolgálati idejét és nyugdíjjogsultságát elvesztené.

³⁾ Valamely katonai rokkantak házában állományában töltött idő. (1875: LI. t. c. 99. §-a.)

⁴⁾ Szabadságolt állomány: a besorozástól a bemutatás napjáig —, a létszámviszonyok következtében történt idő előtti — és a tényleges katonai (honvédségi) szolgálati kötelezettség letelte utáni rendes szabadságolás bezárólag annak az évnek utolsó napjáig számított idő, melyben a tényleges szolgálati kötelezettség lejár. Ugy ez, mint a póttartalék és a tartalék nem tényleges állománya a szolgálati idő megszakítását vonja maga után. A póttartalék és a tartalék *tényleges* állománya alatt: a kiképzés, fegyvergyakorlat s a rendkívüli ténylegesítés időtartama érteik.

„.... A közös hadseregénél, a haditengerészeténél, a m. kir. honvédségénél és a m. kir. csendőrségénél, valamint az ezekhez tartozó hatóságoknál és intézeteknél, a várakozási illetékekkel szabadságon vagy a rokkant állományban, vagyis az ellátás élvezetében töltött idő egy tekintet alá esik a nyugdíjazott állapotban töltött idővel, másrészt, hogy a minden illeték élvezete nélkül szabadságon, valamint egyáltalán a szabadságolt állományban, a szolgálaton kívüli viszonyban, a tartalékban vagy a póttartalékban, tehát minden olyan nem tényleges szolgálatban töltött időt, amely alatt az illető ellátást nem élvezett, sem rendelkezési állapotban, sem nyugdíjazott állapotban töltött időnek tekinteni nem lehet, amiből következik, hogy ilyen esetekben a korábbi tényleges szolgálatban töltött idő beszámításának

nincsen helye. Erre a határozmányra szüktség van azért, hogy az e tekintetben ezidőszert fennálló bizonytalanság megszüntetessék.“ (Indokolás.)

⁵⁾ L! a 13. §-hoz fűzött ⁸⁾ alatti — és a 49. §-hoz fűzött ²⁾ alatti jegyzeteket. Ezen pont a 49. §-tól *érdemileg* lényegesen eltér, amennyiben kimondja, hogy az a szolgálati idő, amely után végkielégítés folyósítva lett, csak abban az esetben jöhet az újbóli ellátás megállapításánál figyelembe, ha az egész végkielégítési összeg az államkincstárnak visszafizettetik.

18. §.

A jelen törvény határozmányai alá tartozó tisztviselőnek, altisztnek és szolgának,

1. a legfelső udvartartás köréhez tartozó, valamint a legmagasabb uralkodóház családi javait kezelő hivataloknál,

2. a m. kir. állami vasutak nyugdíjintézetének vagy nyugalompénztárának kötelekébe tartozó állásban,

3. az 1875. évi XXXII. törvénycikkkel alkotott országos tanítói nyugdíj- és gyámintézet kötelekébe tartozó állásban,

4. az 1894. évi XXVII. törvénycikkkel alkotott országos tanári nyugdíjintézet kötelekébe tartozó állásban,

tényleges minőségben töltött mindazt a szolgálati idejét, amely az azokra nézve érvényben álló ellátási törvény vagy szabályzat szerint beszámításra alkalmas, — mindaddig, amíg a viszonyosság fennáll — az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban eltöltött szolgálati időhöz hozzá kell számítani, de csak akkor, ha az átlépés a tényleges szolgálatból közvetlenül történt, vagy ha a két szolgálat közé eső, de tényleges szolgálatban nem töltött idő harminc napot nem halad meg.

A jelen szakaszban felsorolt hivataloknál, illetőleg állásban eltöltött az a szolgálati idő, amely után az átlépő nyugellátásban, végkielégítésben vagy nyugdíjárulék visszatérítésben részesült, beszámítás tárgya nem lehet. Ennélfogva a szóban lévő hivataloknál, illetőleg állásban alkalmazva volt s ebből az állásából nyugalomba helyezett alkalmazott, nyugdíjának élvezetében — hacsak a reá nézve az átlépés időpontjában érvényben állott ellátási törvény vagy szabályzat más határozmányt nem tartalmaz — akkor is megmarad, ha az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivatalok és állások valamelyikére alkalmaztatik.

Megtartja a nyugdíját s megkapja az új szolgálati állásával egybekötött ténylegességi illetményeket.

19. §.

A 17. és 18. szakaszok szerint beszámítandó szolgálati idő tartamát a polgári időszámítás szerint¹⁾ kell meghatározni s az ilyen szolgálati időnek a megállapításánál a 11. szakasznak egyéb határozmányait alkalmazni nem lehet.

Abban az esetben azonban, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga a 17. és 18. szakaszokban felsorolt hatóságoknál, hivataloknál és intézeteknél, illetőleg állásban eltöltött szolgálati ideje alapján már állandó ellátásra szerzett igényt az ebben az állásban eltöltött szolgálati idejét ugyanolyan mértékben kell számítani, mint amilyen mértékben ez a szolgálati idő az arra nézve az átlépés időpontjában érvényben állott ellátási törvény vagy szabályzat szerint számítandó lett volna; ha pedig az említett állásban eltöltött szolgálati idő után — az arra nézve az átlépés időpontjában érvényben állott ellátási törvény vagy szabályzat szerint — az állandó ellátás a 37. szakaszban meghatározottnál nagyobb százalékkal lett volna megállapítandó, az állandó ellátásnak az említett állásban eltöltött szolgálati időre eső részét ezzel a nagyobb százalékkal kell megállapítani.

¹⁾ Naptári év szerint.

20. §.

A beszámítható szolgálati idő megállapításánál az egész éveken felül maradó és hat hónapot meghaladó évhányad egész évnek számít, a hat havi vagy az annál kisebb évhányad pedig figyelmen kívül marad.

21. §.

A hadjáratban részt vett, valamint a hadifogságba esett alkalmazott ellátásának megállapításánál hadi év hozzászámításának van helye, a katonai egyének ellátását szabályozó törvény erre vonatkozó határozmányainak megfelelő módon.

A hadjárat évi év csak akkor számítható be, ha a katonai szolgálat is beszámít: vagyis ha a *szolgálati folytonosság* következményei betartottak; mert ha valamely szolgálat egyszerűen be nem számítható, akkor ugyanazon idő kétszeres számításának helye nem lehet. (Ministertanácsnak 1889. évi június hó 20-án kelt határozata. 2296/92. P. M. A m. kir. pénzügy-ministerium ügykörére vonatkozó szolgálati szabályok 333. §-a.)

22. §.

A hadjárat alatt úgy a katonai, mint a polgári állami szolgálatra képtelenné vált tisztviselő, altiszt és szolga nyugdíjának megállapításánál vagy a katonai vagy a polgári ellátási szabályokat kell alkalmazni a szerint, hogy az illetőre nézve melyek az előnyösebbek; feltéve, hogy úgy a katonai, mint a polgári állami szolgálatra való képtelenséget a katonai ellátási szabályok rendelkezései értelmében alakított felülvizsgáló bizottság állapította meg, amelyhez azonban ilyen esetekben a szolgálatképeség megvizsgálása végett a belügyminister által e célra kirendelt polgári közhatósági orvost is meg kell hívni.

A fentiek szerint akár a katonai, akár a polgári ellátási szabályok alapján megállapított nyugdíjból katonai illetőleg honvédelmi nyugdíj gyanánt csak azt az összeget lehet elszámolni, amely a beszámítható katonai szolgálati idő és a katonai szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazás alapján járó nyugdíjnak felel meg, míg az ezenfelül, az összes beszámítható szolgálati idő alapul vétele mellett a polgári ellátási szabályok szerint esetleg járó többletet a polgári nyugdíjak címén kell elszámolni.¹⁾

Ha a katonai szolgálatra a hadjárat alatt alkalmatlanná vált tisztviselő, altiszt vagy szolga a polgári állami szolgálatra még képesnek találtatik, a katonai ellátási szabályok alapján járó nyugdíjra igényt nem tarthat s ellátási igényeit a polgári alkalmaztatásban később bekövetkező szolgálatképtelenség esetén is kizárólag a jelen törvény határozmányai szerint kell elbírálni. Ez a határozmány a katonai ellátási szabályok alapján járó sebesülési pótdíjnak megállapítását nem gátolja.

¹⁾ A nyugdíj egy összegben lesz folyósítva.

23. §.

Beszámítható javadalmazás:

- a) a rendszeresített fizetés, segélydíj, bér és zsold;
- b) a fizetés (bér vagy zsold) kiegészítő részét képező, a fizetés (bér vagy zsold) természetével bíró, törvényen, illetményszabályzaton vagy állami költségvetésen alapuló s nem kizárólag a hivatalos működés tartámára engedélyezett pótlék

(személyes pótlék, segélydíjpótlék, korpótlék, jogi pótlék, képesítési pótlék, szaktanulmányi pótlék);

c) a m. kir. csendőrségnél rendszeresített szolgálati pótdíj.¹⁾

A m. kir. csendőrségnél rendszeresített havidíj a rendszeresített fizetéssel egyenlő.

Utoljára élvezett beszámítható javadalmazás alatt a fentiek szerint beszámítható azt a javadalmazást kell érteni, amelynek felvételére a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának a tényleges szolgálatban utoljára igénye volt.²⁾

A konstantinápolyi consuli főtörvényszéknél, valamint az egyiptomi vegyes bíraskodás körében alkalmazott olyan magyar tisztviselőnél, altisztnél és szolgánál, aki magyar állami szolgálatát az ellátási igény fenntartásának biztosítása mellett a kormány beleegyezésével hagyta abba, beszámítható javadalmazásnak a fentiek szerint beszámítható azt a javadalmazást kell tekinteni, amelyre az illetőnek a tényleges szolgálat megszűnésekor a magyar tisztviselői, altisztvi vagy szolgai állása alapján igénye lenne, ha mindvégig magyar állami szolgálatban maradt volna.

¹⁾ „A c) pontban említett csendőrségi szolgálati pótdíj a nyugdíjazásnál eddig is figyelembe vétetett, azonban a nyugdíj nem a fizetés (havidíj, zsold) és a csendőrségi szolgálati pótdíj együttes összegének alapulvétele mellett állapított meg, hanem a fizetés (havidíj, zsold) alapján megállapított a nyugdíj, s ehhez hozzáadott a csendőrségi szolgálati pótdíjnak annyi százaléka, amennyi a csendőrségnél töltött szolgálati időre esett. Ennek az volt a következménye, hogy teljesen egyenlő szolgálati idővel bíró, egyenlő fizetés (havidíj, zsold) és egyenlő szolgálati pótdíj élvezetében állott két csendőr közül kisebb összegű ellátásban részesült az, aki a csendőrséghez más szolgálathól lépett át s aki ennél fogva a csendőrségnél rövidebb ideig szolgált, mint az a kartárs, aki egész szolgálati idejét a csendőrségnél töltötte. Ez a visszas állapot a jövőben megszűnik azáltal, hogy a csendőrségi szolgálati pótdíj beszámítható javadalmazást fog képezni.” (Indokolás.)

Ez az intézkedés pótolja az 1881 : LXXI. t. c. 1. §-ában foglalt rendelkezéseket s csakis a csendőrség *runosztályba sorozott* havidíjait csendőrségi pótdíjainak jövőbeni mikénti beszámítását szabályozza.

²⁾ Pld.: egy csendőrnek a felhívizsgáló eljárás tartama alatt emelkedik a szolgálati pótdíja. Az ellátás megállapításánál — ellentétben az illeték szabályzat 34. §. 4. pontjában foglaltakkal — a magasabb kiszabott szolgálati pótdíj veendő alapul még arra az esetre is, ha ez igényjogosult részére folyósítva nem is lett. Ebben az értelemben utalványoztatott P. K. c. őrmester nyugdíja, kinek szolgálati pótdíja 1913. április hó 28-ával emelkedett volna és 1913. évi május hó 1-ével nyugdíjaztatott. (56723 Bm. sz. 1913.)

24. §.

Beszámítható javadalmazásnak nem tekintendők azok az illetmények, amelyek a 23. szakaszban felsorolva, mint például: a fiztetleddíjak, a működési, helyi, uszadék, családi vagy drágasági pótlékok, a lakáspénzek vagy a természetben élvezett lakásoknak értéke, a sebesülési pótdíjak, a vitézségi arany- vagy ezüstéremmel járó pótdíjak, természetben kiszolgáltatott járandóságok, élelmezések és ellátások, a földek értéke, a fajárandóság, a sójárandóság, az utazási-, napi-, lőtartási-, szolgatartási-, világítási-, irodai-, egyenruha- és kenyérátalányok, a tandíjak, a lecke-pénzek, valamint általában mindazok az illetmények, amelyek csak bizonyos teljesítések fejében vagy csak időről-időre engedélyeztetettek, továbbá a jutalmak, az osztalékok, a jutalékok, az eladási vagy beszerzési járulékok és más hasonló illetmények, végül olyan járandóságok, amelyeket a tisztviselő, altiszt vagy szolga nem az államkinestárból vagy nem a kormány kezelése alatt álló közalapokból vagy közalapítványokból élvez.

25. §.

Ugy az állandó, mint az egyszersmindenkorra szóló ellátásokat mindig egész koronákban kell megállapítani; a megállapításnál az ötven fillérig terjedő részösszeget el kell hagyni, az ötven fillérnél nagyobb részösszeget ellenben egész koronának kell venni.

26. §.

Az alkalmazottaknál, úgy az állandó, mint az egyszersmindenkorra szóló ellátások folyósítására az igény azzal a nappal áll be, amelylyel az alkalmazott a tényleges szolgálat köteléke lől felmentetett.¹⁾

A 36. szakaszban említett esetben²⁾ a tényleges szolgálatban újból nem alkalmazott tisztviselőt, altisztet vagy szolgát megillető nyugdíjnak folyósítására az igény a nyugdíjat megállapító ministeri (állami számvevőszéki elnöki) határozat kelteinek napjával áll be.

Özvegyeknél és árváknál az igény az ellátások folyósítására a tisztviselő, altiszt vagy szolga halálának vagy holtját

nyilvánításának napjával, utószülött árváknál pedig az árva születésének napjával áll be.³⁾

Eltűnt és fel nem található tisztviselő, altiszt vagy szolgálójánál és gyermekeinél az igény az ellátások folyósítására a tisztviselő, altiszt vagy szolgáló eltűnésének napjával áll be.

Nőalkalmazottak árváinál az igény a nevelési járulék folyósítására, ha a gyermekek édes atyja a nőalkalmazottat tuléli, az atya halálának vagy holtta nyilvánításának napjával áll be abban az esetben, ha a gyermekek édes atyja nem teljesen vagyontalan és keresetképtelen, ha pedig a gyermekek édes atyja teljesen vagyontalan és keresetképtelen, az igény a nevelési járulék folyósítására a teljes vagyontalanságnak és keresetképtelenségnek bekövetkeztével áll be.

Szülőtlenn vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árváknál az igény a magasabb összegű nevelési járulék folyósítására teljes árvaságra jutásuk napjával, illetőleg azzal az időponttal áll be, amelytől kezdve az özvegyi nyugdíjra egyébként igénymel bíró édes anyjuknak özvegyi nyugdíja megszüntetett. Ha özvegyi nyugdíj egyáltalán folyóvá sem tétetett, valamint a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő olyan árváknál, akik a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgálóknak jogérvényesen felbontott házasságából származnak, az igény a magasabb összegű nevelési járulék folyósítására az atya halálának napjával áll be.

Ha az atyátlan árvák részére, a 73. szakasz határmánya értelmében korlátozott összegben megállapított nevelési járulékot, illetőleg a szülőtlenn vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árvák részére a 67. szakasz alapján megállapított nevelési járulékot azért kell felemelni, mert az árvák valamelyike a nevelési járulék élvezetéből kilépett, az igény a többi árvákat megillető magasabb összegű nevelési járulék folyósítására azzal a nappal áll be, amely napon az illető árva a nevelési járulék élvezetéből kilépett.⁴⁾

¹⁾ L! a 10. §-hoz fűzött jegyzetet és a 12. §. 2. bekezdését.

²⁾ A ministeri engedéllyel fenntartott nyugdíjigény.

³⁾ Csak az igény állott be, az ellátás összege azonban figyelemmel arra, hogy a csendőr havonta előre élvezte illetményeit, csak az igény beálltát követő hó 1-ével utalványozható.

⁴⁾ Részletesebben a vonatkozó §§-oknál.

27. §.

Az egyszersmindenkorra szóló ellátásokat egy összegben a megállapítás után azonnal, a 38. szakasz alapján járó lakbérnyugdíjat az ellátás folyósítására való igény beálltának napját követő naptári évnegyed első hónapjának első napjától kezdve előzetes negyedévi, az egyéb állandó ellátásokat pedig az ellátás folyósítására való igény beálltának napját követő hó elsejétől kezdve előzetes havi részletekben kell folyósítani.¹⁾

A lakbérnyugdíjat annak a naptári évnegyednek a végével, az egyéb állandó ellátásokat pedig annak a hónapnak a végével kell megszüntetni, amelyben az ellátásra való igény a 44., 59. és 70. szakaszok értelmében megszűnt.

¹⁾ A lakbérnyugdíjnak előzetes negyedévi részletekben való utalványozásával a törvény a nyugdíjas anyagi helyzetén óhajt könnyíteni azzal, hogy a lakbér okozta gondokat csökkenti, egyes esetekben teljesen megszünteti. A lakbérnyugdíj tekintet nélkül a nyugdíjazás napjára, mindig az ezt követő naptári évnegyed 1-ső napjától kezdődőleg lesz utalványozva, amennyiben pedig a nyugdíjazás január, április, július és október hó 1-re esik, akkor ezeken a napokon.

A rangosztályba nem sorolt csendőr havidíjasoknak az III. szab. 5. §. 8. pontja értelmében fogyasztékba vételük napjától számított 3 hónapra illetékes a természetbeni lakás, vagy a lakbérváltás. Ez a körülmény a lakbérnyugdíj utalványozására befolyással nincs, amennyiben a belügyminister az 1913. évi március hó 14-én kelt 31,150/V-b. sz. rendeletével az 1913. évi, április hó 1-ével időlegesen nyugdíjazott J. A. járásörmester részére ugyan ezen naptól kezdődőleg utalványozta a lakbérnyugdíjat is. Hasonlóképen történt a lakbérnyugdíj utalványozása S. J. járásörmester ellátásának újbóli megállapításánál. (1913. III. 1. 22668/V-b. sz.)

28. §.

Az állandó ellátások élvezése a magyar szent korona országainak, továbbá a birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak és országoknak, valamint Boszniának és Hercegovinának határain belül helyhez kötve nincsen; ezeknek az ellátásoknak másutt való élvezéséhez az illető ministernek (állami számvevőszék elnökének) külön engedélyre szüicséges, amely engedélynek megtagadását nem kell indokolni.

Az engedélyt egyszerre legfeljebb három évre lehet megadni.

Az ellátásnak másutt való élvezése alatt a külföld-et kell érteni. Mcltányllást érdemlő körülmények fennforgása esetén ugyanis a belügyminister

megengedheti, hogy a külföldön tartózkodó nyugdíjas csendőr nyugdíját az itthonmaradt hozzátartozói közül egy meghatalmazott személy vehesse fel, vagy pedig — a pénzügyminister közvetítésével — a nyugdíjat a konszultus pénztára útján igényjogosult kezeihez is kiutalványozhatja. Az engedély minden egyes esetben legfeljebb csak 3 évre szólhat. (P. A. nyugállományú csendőr nyugdíja Amerikában való tartózkodása folytán itthon maradt nejeinek kezeihez utalványoztatott ki. 104,030/16.—1908. sz.)

29. §.

Az állandó ellátások kifizetése az ahhoz való igény és a törvényszerű feltételek változatlan fennállásának igazolásához van kötve. Az igazolásnak a módját a ministerium rendeleti uton állapítja meg.

A vonatkozó nyugtán az állandó holtartózkodást — ha a nyugdíjas bérelt lakásban lakik — a háztulajdonos, ellenesetben városokban a rendőrkapitányi hivatal, községekben az előjáróság —; a nyugdíjas életbenlétét a csendőrkerületi parancsnokságok székhelyén a csendőrpótszárnyparancsnokság, egyéb városokban a rendőrkapitányi hivatal, községekben az előjáróság igazolja. A nyugta mintáján az 5. sz. melléklet szolgál, melyből a lerovandó bélyegilleték is kivethető.

30. §.

A tényleges szolgálatban álló tisztviselők és rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altisztek és szolgák, tekintet nélkül alkalmaztatásuknak ideiglenes vagy végleges minőségére, a tényleges szolgálat tartama alatt, a 23. szakasz értelmében beszámítható javadalmazásuk után, nyugdíjárulékot kötelesek fizetni és pedig a tisztviselők egy és fél százalékot, az altisztek és szolgák egy százalékot.

Az illetményeknek szolgálati díjjal terhelt része után egy éven át nem kell nyugdíjárulékot fizetni.¹⁾

A fizetéstelen vagy tiszteletbeli minőségben alkalmazott tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdíjárulékot nem tartoznak fizetni.

A nyugdíjárulék fizetése szünetel az illetmények élvezete nélkül szabadságon töltött idő alatt, valamint a felfüggesztett állapotban töltött idő alatt abban az esetben, ha az állásától felfüggesztett tisztviselő, altiszt vagy szolga a felfüggesztett állapotban nem élvezte teljes illetményeit.²⁾ Ez utóbbi esetben, ha a felfüggesztés tartama alatt visszatartott illetmények utó-

5. sz.
melléklet.

lag kiutalványoztatnak, a megfelelő nyugdíjárulékot is meg kell utólag fizetni.

A nyugdíjárulékot a tényleges szolgálat köteleke alól való felmentésig kell fizetni. A harmincötödik szolgálati év eltelte után azonban nyugdíjárulékot csak az a tisztviselő, altiszt vagy szolga tartozik fizetni, aki a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét már betöltötte.³⁾

A nyugdíjárulék havi részletekben hivatalból vonatik le, s a helyesen levont nyugdíjárulékot sem a tisztviselő, altiszt vagy szolga, sem özvegye vagy árvái részére visszatéríteni nem lehet.

A nem rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett alkalmazott altisztek és szolgák, valamint a napszámosok és a munkások a nyugdíjárulék fizetése alól mentesek.

A nyugdíjárulék a jövedelemadó alapjából levonandó.

A nyugdíjárulék címén befolyó s a pénzügyminister által alapszerűleg kezelendő bevétel a jelen törvény határozmányai alá tartozó alkalmazottaknak megélhetését könnyítő, valamint gyermekeiknek nevelését előmozdító intézményeknek létesítésére, fejlesztésére és támogatására fordítandó.

¹⁾ A nyugdíjárulékok mikénti kezelése iránt az 1912 : 5.460. sz. pénzügyministeri rendelet intézkedik. (L! függelék.)

²⁾ Pld.: hadtörvényszéki vizsgálat alatt álló és rabzsoldra szorított csendőr.

³⁾ Lehet ugyanis valakinek 35 szolgálati éve, de nincs meg a 100%-nyi nyugdíjigénye. (L. a 11. §-hoz fűzött példát.) Ilyen esetben a 35. szolgálati év betöltésétől kezdődőleg mindaddig szünetel a nyugdíjárulék fizetése, míg — a 20. §-ban említett kedvezmény figyelmen kívül hagyásával — az illető a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra jogosító szolgálati idejét be nem töltötte. Ha az illető ezenfelül még szolgál, akkor a nyugdíjárulék illetékeiből újból levonatik.

II. FEJEZET.

Az alkalmazottak ellátására vonatkozó határozmányok.

31. §.

Az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál és állásokban, az ott meghatározott minőségben véglegesen alkalmazott tisztviselő valamint az ugyanigy alkalmazott és rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altiszt és szolga, feltéve, hogy a jelen törvény alapján beszámítható szolgálati idejének kezdetekor negyvenedik életévét még nem töltötte be,¹⁾ — az alább megkivánt feltételek valamelyikének bekövetkezése esetén, — nyugdíjra tarthat igényt akkor, ha legalább öt évi beszámítható szolgálati ideje van;²⁾ míg az ideiglenes minőségben alkalmazott valamint az a tisztviselő, altiszt és szolga, aki a jelen törvény alapján beszámítható szolgálati idejének kezdetekor negyvenedik életévét már betöltötte, továbbá a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott altiszt és szolga egyáltalán — az alább megkivánt feltételek valamelyikének bekövetkezése esetén — csak akkor tarthat igényt nyugdíjra, ha legalább tíz évi beszámítható szolgálati ideje van.³⁾

A törvény értelmében rendszeresített álláson ideiglenes minőségben alkalmazott azt a tisztviselőt, altisztet és szolgát, aki az ideiglenes alkalmazást közvetlenül megelőzőleg állami, vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az állammal egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági szolgálatban végleges minőségben volt alkalmazva, a jelen törvény alapján járó összes ellátások szempontjából a végleges minőségben alkalmazottakkal egyenlőnek kell tekinteni.⁴⁾

A tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának kérelmére a nyugalomba helyezést el kell rendelni, ha az illető:

a) olyan testi vagy szellemi fogyatkozásban szenved, amely őt szolgálatának további ellátására véglegesen vagy legalább huzamosabb ideig képtelenné teszi,⁵⁾ vagy

b) a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét betöltötte, vagy

c) hatvanadik életévét betöltötte.⁶⁾

A tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának nyugalomba helyezését hivatalból is el lehet rendelni, ha reá nézve a fenti a) és b) pontokban megkivánt feltételek valamelyike bekövetkezett, vagy ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga hatvanötödik életévét betöltötte, vagy ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga betegség okából egyhuzamban több mint egy esztendő óta nem teljesített tényleges szolgálatot. A tudományegyetemi vagy műegyetemi nyilvános rendes tanárnak nyugalomba helyezését hivatalból csak akkor lehet elrendelni, ha reá nézve a fenti a) pontban megkivánt feltétel bekövetkezett, vagy ha hetvenedik életévét betöltötte.

Az állandóan alkalmazott napszámos és munkás csak teljes szolgálatképtelenség esetén tarthat igényt nyugbérre és csak akkor, ha megszakítás nélkül egyhuzamban legalább tíz éven át volt alkalmazva.

Büntetésből senkit sem lehet nyugalomba helyezni.

¹⁾ Konhatár, melyen belül valaki állami szolgálatra első ízben alkalmazható. Ezenfelül csak ministeri engedéllyel.

²⁾ A nyugdíjjogosultságot az eddiginél fele időre szállítja le.

³⁾ Korengedéllyel a csendőrséghez újból felavatott újonc csak 10 év múlva éri el a nyugdíjjogosultságot.

⁴⁾ Nem alkalmazható tehát az előbbi bekezdésnek az ideiglenesen alkalmazottakra való intézkedése a hadsereg (honvédség) tényleges állományából *közvetlenül* átlépett próbacsendőrré, mert az, habár ideiglenesen alkalmazott is, ellátási igényei tekintetében a véglegesített csendőrral egy azon elbánás alá vonandó, mert ideiglenes alkalmaztatását megelőzőleg *véglegesen* volt alkalmazva s így öreá a 10 évi tényleges szolgálat feltétele nem vonatkoztatható. (L! a 13. §-hoz fűzött példát.)

⁵⁾ A csendőr törődöttségének foka katona (honvéd) orvosilag állapítatik meg s felülvizsgálata iránt az intézkedés hivatalból történik. Felülvizsgálata iránti kérelemnek az a) pont alatt adott esetben helye nincs. A rangosztályba nem sorolt havidíjasok felülvizsgálat iránti kérelmének mikénti előterjesztésére a felülvizsgálati szabály 14. §-ának határozványai mérvadók.

⁶⁾ Ha egy csendőr betöltötte azt a szolgálati időt, mely után nyugellátás fejében beszámítható ténylegességi illetményei teljes összege illetékes, vagy ha betöltötte a 60. életévét, akkor tekintet nélkül szolgálati idejére kérheti nyugdíjaztatását. Vonatkozó kérvényminta gyanánt a 6. sz. melléklet szolgál.

6. sz.
melléklet.

32. §.

A testi vagy szellemi fogyatkozás által előidézett szolgálatképtelenséget vagy közhatósági orvosi bizonyítvánnyal

kell igazolni, vagy annak megállapítására az elsőfoku fegyelmi hatóság illetékes, amelynek határozata ellen a tisztviselő, altiszt vagy szolgáló tizenöt napon belül felebbezéssel élhet a miniszterhez (állami számvevőszék elnökéhez).¹⁾

A nyugalomba helyezés elrendelésére illetékes hatóságnak jogában áll az orvosi bizonyítványban foglaltak költségáról orvosi felülvizsgálat után meggyőződést szerezni.²⁾

A betegség okából tényleges szolgálatban nem töltött egy évnek megállapításánál a közbeesőleg szabadságon töltött időt egyáltalán nem, a közbeesőleg tényleges szolgálatban töltött időt pedig csak akkor lehet a nem tényleges szolgálat megszakításának tekinteni, ha ez a tényleges szolgálatban töltött idő az azt közvetlenül megelőzőleg nem tényleges szolgálatban töltött időnek felét eléri vagy meghaladja.³⁾

Az a körülmény, hogy a szolgálatképtelenséget öngyilkossági kísérlet folytán szerzett sérülés vagy betegség idézte elő, az ellátásra való igényekre befolyással nincsen.

A fegyelmi eljárás alá vont tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgálóknak nyugalomba helyezését, illetőleg végkielégítését a fegyelmi eljárásnak jogerős határozattal történt befejezéséig függőben kell tartani.

¹⁾ A csendőrség egyéneire nem vonatkozik; a felülvizsgáló bizottság lelete ellen felfolyamodásnak helye nincs. A törődöttség fokát nemcsak saját kérelem folytán, hanem „hivatalból” is meg lehet állapítani. (Felülv. szab. 40. §.)

²⁾ Az összes csendőrségi felülvizsgálati iratok — a határozathozatalt megelőzőleg — orvosi szempontból a honvédelmi ministerium orvosi osztályában felülbíráltatnak.

³⁾ Meggátolja azt, hogy valaki kellő indok nélkül évekig betegeskedjék.

33. §.

A tisztviselőnek, altisztnek és szolgálóknak nyugalomba helyezése végleges, ha a nyugalomba helyezendő:

a) a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét betöltötte, vagy

b) hatvanadik életévét betöltötte;

minden más esetben a nyugalomba helyezés csak ideiglenesen történhetik.

Az ideiglenesen nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolgáló köteles magát hivatalos felszólításra bármikor köz-

hatósági orvos által megvizsgáltatni,¹⁾ amely vizsgálatnál arra is figyelemmel kell lenni, hogy az ideiglenesen nyugalomba helyezett ez alatt az idő alatt mivel foglalkozott.

Ha e vizsgálat alkalmával kiderül, hogy az ideiglenesen nyugalomba helyezettnek szolgálatképessége helyreállt, őt a tényleges szolgálat kötelekébe vissza lehet venni, még pedig olyan vagy hasonló állásra, mint amilyent nyugalomba helyeztetése előtt betöltött.²⁾

Ha a tényleges szolgálat kötelekébe való visszalépésre írásban felhívott nyugdíjas e felhívásnak a kitűzött záros határidő alatt elfogadható ok nélkül eleget nem tesz, nyugdíját azonnal be kell szüntetni s a nyugdíjas nyugdíjra való igényét saját személyére nézve³⁾ végleg elveszti.

Az ideiglenesen nyugalomba helyezett azt a tisztviselőt, altisztet vagy szolgálót, aki az ideiglenes nyugalomba helyezettől számított öt éven belül sem a tényleges szolgálat kötelekébe vissza nem vétetett, sem a 34. szakasz alapján szolgálattételre ideiglenesen be nem rendeltetett, saját kérelmére véglegesen nyugalomba kell helyezni.⁴⁾

Az ideiglenesen nyugalomba helyezett tisztviselőt, altisztet vagy szolgálót, a hatvanadik életév betöltésével, vagy annak az időnek az elteltével, amely a nyugalomba helyezéskor beszámított szolgálati időn felül még hiányzott ahhoz, hogy az illetőnek igénye legyen a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra, véglegesen nyugalomba helyezettnek kell tekinteni.

A napszámoknak és a munkásnak nyugbérezése mindig véglegesen történik.

Az a tény maga, hogy az időlegesen nyugdíjazott csendőr újból ténylegesíthető, nem nyújt jogalapot arra, hogy esetleges kérelmére ténylegesíttessék is, még abban az esetben sem, ha „szolgálatképes”-nek találtatnék is.

¹⁾ A csendőrség egyénei katona (hónvéd) orvosilag vizsgáltatnak meg s a szükséghez képest felülvizsgáló bizottság elé állítatnak.

²⁾ Ugyanabba a rendfokozatba az illetékszabályzatban meghatározott illetékek mellett.

³⁾ A törvény tehát csak az engedetlen nyugdíjast sújtja nyugdíjigényének elvesztésével, de figyelemmel van a család érdekeire.

⁴⁾ Ugy az állandóan, mint az ideiglenesen nyugdíjazott csendőrség az 1912. évi 2052/eln. sz. honvédelmi ministeri körrendelet értelmében a tartózkodási hely területére illetékes csendőr pótzárnyparancsnokságok által tartatnak nyilván s így a vonatkozó 7. sz. melléklet mintája

szerinti kérvény az illetékes pótszárnyparancsnoksághoz nyújtandó be. A kérvény beterjesztése határnaphoz nincs ugyan kötve, de célszerű azt az időleges nyugdíj lejárta előtt két hónappal benyújtani.

34. §.

Az ideiglenesen nyugalomba helyezett tisztviselőt, altisztet és szolgát, ha azt fontos szolgálati érdekek kívánják, resti és szellemi képességének, valamint tiszti minőségének megfelelő szolgálattételre ideiglenesen be lehet rendelni. Aki a szolgálattételre történt berendelésnek a kitűzött záros határidő alatt elfogadható ok nélkül eleget nem tesz, annak nyugdíját azonnal be kell szüntetni s a nyugdíjas a nyugdíjra való igényét saját személyére nézve végleg elveszti.

Az ideiglenes szolgálattételre berendelt nyugdíjasnak, a berendelés tartamára, nyugdíján felül igénye van — havi előzetes részletekben folyósítandó — olyan összegű átalányra, amely nyugdíját kiegészíti arra az összegre, amelyre neki a nyugalomba helyezés időpontjában elfoglalt állása után, a berendelés időpontjában érvényben álló illetményrendszer alapján, fizetés és lakáspénz természetével bíró illetmények fejében igénye lenne.

Az ideiglenes szolgálattételre berendelt nyugdíjast a jelen törvény határozmányai szempontjából tényleges szolgálatban állónak kell tekinteni.

35. §.

Azt a tisztviselőt, altisztet és szolgát, akit elmebetegség, elmebetegség, siketnémaság vagy tékozlás miatt jogerősen gondnokság alá helyeztek,¹⁾ vagy akinek kiskorúságát jogerősen meghosszabbították, vagy aki ellen a csődöt jogerősen megnyitották, — hacsak az ellene e miatt esetleg megindított fegyelmi eljárás során nem ítéltetik a szolgálat kötelekéből való elbocsátásra, — vagy azonnal, vagy az eset természetéhez képest legfeljebb egy évben megállapítandó határidő elteltével, szabályszerű elbánás alá kell vonni, feltéve, hogy a gondnokságot, a kiskorúság meghosszabbítását vagy a csődöt a megállapított határidő alatt jogerősen meg nem szüntették.

Szabályszerű elbánás alá kell vonni továbbá a hivatalok vagy állások szervezése vagy azoknak megszüntetése miatt, vagy bármely más okból rendelkezési állapotba helyezett azt

a tisztviselőt, altisztet és szolgát, akit a rendelkezési állapotba való helyezéstől számított egy éven belül megfelelő állásra elhelyezni nem lehetett.

Szabályszerű elbánás alá kell vonni végül azt a tisztviselőt, aki hetvenedik életévét betöltötte, hacsak a minisztertanács nem ad felhatalmazást arra, hogy az illető a tényleges szolgálat kötelekében továbbra is megtartassék. Ez a határozmány a 41. szakaszban felsoroltakra, valamint a főispánokra nem nyer alkalmazást.

Szabályszerű elbánás alatt a nyugalomba helyezést vagy végkielégítést, illetőleg ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga sem állandó, sem egyszersmindenkorra szóló ellátásra igényt még nem szerzett, az állástól való felmentést kell érteni.

A jelen szakasz értelmében szabályszerű elbánás alá vont tisztviselő, altiszt vagy szolga részére a nyugdíjat, illetőleg a végkielégítést — feltéve, hogy arra már igényt szerzett — akkor is meg kell állapítani, ha reá nézve a 31. szakasz *a), b)* és *c)* pontjaiban megkivánt feltételeknek még egyike sem állott be.²⁾

¹⁾ A csendőrségnél a gondnokság alá helyezés szoros kapcsolatban van a felülvizsgáltnak a felülv. szab. 36. §. *b)* pontja alapján leendő nyugdíjaztatással s így ezen pont a csendőrségre szorosan véve nem alkalmazható.

²⁾ Vagyis: ha testileg és szellemileg szolgálatképes, a ténylegességi illetmények teljes összegére még igénye nincs és 60. életévét még nem töltötte is be.

36. §.

Ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga a tényleges szolgálat kötelekéből saját elhatározásából megváltik anélkül, hogy reá nézve az ellátás folyósításának feltételei (31. szakasz *a), b)* vagy *c)* pont) már beállottak volna, részére — figyelmet érdemlő esetekben — a miniszter (állami számvevőszék elnöke), a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával, ellátási igényének fenntartását biztosíthatja.⁴⁾

A fenntartott ellátási igényt, ha a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának tíz évi beszámítható szolgálati ideje még nem volt, — az egyéb törvényes feltételek fennforgása esetén is — csak akkor lehet érvényesíteni, ha az illető az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivatalok és állások valamelyikére új-

ból alkalmaztatik és ha újabb alkalmazásában legalább egy évig tényleg szolgál.

Az a tisztviselő, altiszt és szolga, akinek részére ellátási igényének fenntartása legalább tíz évi beszámítható szolgálati idő után biztosított, fenntartott ellátási igényét — az egyéb törvényes feltételek fennforgása esetén — akkor is érvényesítheti, ha az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivatalok és állások valamelyikére újból alkalmaztatván, újabb alkalmazásában egy évnél rövidebb időt töltött. Az ilyen tisztviselő, altiszt és szolga fenntartott ellátási igényét még akkor is érvényesítheti, ha újból nem is alkalmaztatott, de közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy tényleges szolgálat teljesítésére nem képes.

Az ellátási igény fenntartásának újból alkalmazás esetén az a hatása, hogy az ellátási igény fenntartását megelőzőleg és az újabb alkalmazásban tényleges szolgálatban töltött beszámítható idő együttesen számít. Ha pedig az újból alkalmazás nem következett be, akkor a legalább tíz évi beszámítható szolgálati idővel bíró tisztviselőnek, altisztnek és szolgának, valamint özvegyének és árváinak a jelen törvényben megállapított ellátásokra van igényük, az ellátást azonban csak a minister (állami számvevőszék elnöke) állapíthatja meg.

¹⁾ Csendőrségnél aligha fordul elő.

37. §.

A tisztviselőknél és a rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altisztnek és szolgának nyugdíját a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak¹⁾ alapul vétele mellett és pedig öt évi beszámítható szolgálat után bezárólag a tizedik beszámítható szolgálati évig az említett javadalmazásnak 40 százalékaival, a tizedik éven túl bezárólag a negyvenedik beszámítható szolgálati évig minden év után az említett javadalmazásnak további 2 százalékaival kell megállapítani.²⁾

A rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott altisztnek és szolgának nyugdíját a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak, vagyis a havi, heti vagy napi bér vagy zsold egy évre eső összegének alapul vétele mellett és pedig legalább tíz évi beszámítható

ítható szolgálat után az említett javadalmazásnak 40 százalékaival, a tizedik éven túl bezárólag a negyvenedik beszámítható szolgálati évig minden év után az említett javadalmazásnak további 2 százalékaival kell megállapítani.

A fentebb említett beszámítható javadalmazás összegénél magasabb nyugdíjban a tisztviselőt, altisztet és szolgát akkor sem lehet részesíteni, ha beszámítható szolgálati ideje a negyven évet meg is haladja.

A nyugdíj a tisztviselőknél évi 800 koronánál kevesebb és évi 16.000 koronánál több, a rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altisztnek és szolgának évi 360 koronánál kevesebb és a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott altisztnek és szolgának évi 300 koronánál kevesebb nem lehet.

¹⁾ Havidíj (zsold) és a szolgálati pótdíj együttes összege.

²⁾ A százalékos emelkedés a 11. §-hoz fűzött táblázatból vehető ki. (3. sz. melléklet.) Az ezen táblázatban feltüntetett nyugdíj % után esedékes nyugdíjösszeg a mellékelt táblázatból vehető ki. Megjegyzem azt, hogy a nyugdíjhoz még a 38. §-ban meghatározott lakbérnyugdíj is jár.

8. sz.
melléklet.

38. §.

A nyugdíjra igényrel bíró tisztviselőnek és rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altisztnek és szolgának a nyugdíjon felül lakbérnyugdíjra is van igénye.

A lakbérnyugdíj a 37., illetőleg a 41. vagy 42. szakasz alapján megállapított nyugdíjnak alapul vétele mellett követzőkép állapíthatik meg:

ha a 37., illetőleg a 41. vagy 42. szakasz alapján megállapított nyugdíjnak összege:				akkor a lakbérnyugdíj évi
évi	400	nem több mint évi	400 K	120 K
"	600	koronánál több, de nem több mint évi	600 "	160 "
"	800	" " " " " " " "	800 "	200 "
"	1.000	" " " " " " " "	1.000 "	240 "
"	1.200	" " " " " " " "	1.200 "	280 "
"	1.400	" " " " " " " "	1.400 "	320 "
"	1.600	" " " " " " " "	1.600 "	360 "
"	1.800	" " " " " " " "	1.800 "	400 "
"	2.000	" " " " " " " "	2.000 "	440 "
"	2.200	" " " " " " " "	2.200 "	480 "
"	2.400	" " " " " " " "	2.400 "	520 "
"	2.600	" " " " " " " "	2.600 "	560 "
"	2.800	" " " " " " " "	2.800 "	600 "
"	3.000	" " " " " " " "	3.000 "	640 "
"	3.400	" " " " " " " "	3.400 "	680 "
"	3.800	" " " " " " " "	3.800 "	720 "
"	4.200	" " " " " " " "	4.200 "	760 "
"	4.600	" " " " " " " "	4.600 "	800 "
"	5.000	" " " " " " " "	5.000 "	840 "
"	5.400	" " " " " " " "	5.400 "	880 "
"	5.800	" " " " " " " "	5.800 "	920 "
"	6.200	" " " " " " " "	6.200 "	960 "
"	6.600	" " " " " " " "	6.600 "	1.000 "
"	7.000	" " " " " " " "	7.000 "	1.040 "
"	8.000	" " " " " " " "	8.000 "	1.120 "
"	9.000	" " " " " " " "	9.000 "	1.200 "
"	10.000	" " " " " " " "	10.000 "	1.280 "
"	11.000	" " " " " " " "	11.000 "	1.360 "
"	12.000	" " " " " " " "	12.000 "	1.440 "
"	13.000	koronánál több	13.000 "	1.520 "
"				1.600 "

Ha azonban a jelen törvény alapján járó nyugdíj a lakbérnyugdíjjal együtt, a tisztviselő, altiszt vagy szolga által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak és lakáspénznek együttes összegét meghaladná, a lakbérnyugdíjat csak a nyugdíj és a beszámítható javadalmazásnak és lakáspénznek együttes összege között mutatkozó különbséget összegével lehet megállapítani.¹⁾

A lakbérnyugdíj az 1909. évi X. t. c. értelmében jövedelemadó alá eső, szolgálati viszonyból származó, járandóságnak tekintendő.²⁾

A gyakornok lakbérnyugdíjra igényt nem tarthat.

¹⁾ Pld.: egy lakbérosztályba nem sorolt állomáson (községben) levő járásörnesternek nyugdíjazása alkalmával 2,180 kor. nyugdíjigény mellett nem lesz 480 kor. lakbérnyugdíj folyósítva, hanem csak az az összeg, mely

legutóbbi szolgálati állomásának megfelelt. (Évi 148 kor. L. III. szab. függelék.)

A lakásbér nyugdíj megállapítása szempontjából azoknál a tisztviselőknél, altiszteknél és szolgálknál, akik lakást természetben élveztek (ideértve a laktányaszerű elhelyezést is), vagy akik bármilyen okból nem élvezték az őket különben megillető lakáspénznek teljes összegét, azt az összeget kell lakáspénznek tekinteni, amelyre az illető tisztviselőnek, altisztnak vagy szolgálknak utolsó állomáshelyén igénye lett volna, ha részére természetbeni lakás ki nem jelöltetett volna. Ennélfogva, ha az 1912: LXV. törv. alapján járó nyugdíj a lakásbérnyugdíjjal együtt nagyobb lenne, mint a tisztviselő, altiszt vagy szolga által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak és annak a lakáspénznek együttes összege, amely az illető részére természetbeni lakás hiányában utolsó állomáshelyén járt volna, a lakásbérnyugdíjat csak azzal a különbözeti összeggel lehet megállapítani, amely a nyugdíj és a beszámítható javadalmazásnak, valamint a különben járó lakáspénznek együttes összege között mutatkozik. (Pénzügyminister 1913. évi 379. sz. rendelete.)

Felülvizsgáltnak legutóbbi állomáshelye s az azután illetékes lakbérnyugdíj összege a felülvizsgálati táblázatba bevezetendő. (Honvédelmi minister 1913. évi 34867/16. sz. rendelete.)

²⁾ Az 1909. évi X. t. c. még nincs végrehajtvá.

39. §.

Az állandóan alkalmazva volt napszamosok és munkások, valamint az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb alkalmazottak nyugbérére — a tényleges alkalmazásban élvezett járandóságotra való tekintet nélkül — legalább tíz évi megszakítás nélküli alkalmazás után évi 120 koronával, a megszakítás nélküli alkalmazásnak minden további éve után bezárólag az alkalmazás negyvenedik évéig további 6 koronával, tehát negyven évet elérő vagy meghaladó megszakítás nélküli alkalmazás után évi 300 koronával állapítatik meg.

40. §.

Az az alkalmazott, aki tényleges szolgálata alatt vagy azt megelőzőleg pótdíj élvezetével egybekötött vitézségi arany- vagy ezüstéremmel tüntettetett ki, ennek a pótdíjnak teljes élvezetében nyugdíjaztatása vagy nyugbéréztetése, illetőleg végkielégítése után is megmarad.

A II-od osztályú ezüst vitézségi érem után érempótdíj nem illetékes.

41. §.

A minister, az állami számvevőszék elnöke, az államtitkár, az állami számvevőszék alelnöke, Budapest székesfőváros főpolgármestere és a fiumei kormányzó, az ebben a minőségben utóljára élvezett beszámítható javadalmazásnak alapul vétele mellett megállapítandó nyugdíjra bir igénynyel akkor, ha összes beszámítható ideje az öt évet eléri vagy meghaladja.

A jelen szakaszban felsoroltaknak azonban már akkor is van igényük nyugdíjra, ha összes beszámítható szolgálati idejük öt évnél ugyan kevesebb, de a fent említett minőségekben együttvéve egyhuzamban legalább három évig szolgáltak. A nyugdíjnak összege ebben az esetben a minister és az állami számvevőszék elnöke részére évi 8000 koronával, az államtitkár, az állami számvevőszék alelnöke, Budapest székesfőváros főpolgármestere és a fiumei kormányzó részére évi 4000 koronával állapítatik meg.

A jelen szakaszban felsoroltak nyugdíjának megállapítására nem bir befolyással az a körülmény, hogy a jelen törvény alapján beszámítható szolgálati idejüknek kezdetekor negyvenedik életévüket már betöltötték.

A jelen szakaszban felsoroltakat saját kérelmükre nyugalomba kell helyezni, illetőleg — kivéve az állami számvevőszék elnökét és alelnökét, valamint azokat az államtitkárokat, akik nem voltak ebben a minőségükben országgyűlési képviselők — hivatalból nyugalomba lehet helyezni, tekintet nélkül arra, hogy beállott-e reájuk nézve a 31. szakasz *a)*, *b)* és *c)* pontjaiban megkivánt feltételek valamelyike vagy sem.

A jelen szakaszban felsoroltaknak nyugalomba helyezése mindig véglegesen történik, minélfogva az ideiglenes nyugalomba helyezetttekre vonatkozó határozmányok reájuk nem terjednek ki.

42. §.

Azt a tisztviselőt, altisztet és szolgát, aki a 31., illetőleg a 41. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét még nem töltötte be, akinek teljes szolgálatképességét azonban minden kétséget kizárólag a szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat teljesítéséből kifolyólag szenvedett baleset vagy más hirtelen, időbelileg pontosan meghatá-

rozható, viszonylagosan rövid időszakon belül beállott rendkívüli esemény idézte elő, olyannak lehet tekinteni, mintha nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét már betöltötte volna.¹⁾

Azt a tisztviselőt, altisztet és szolgát pedig, aki a 31., illetőleg a 41. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét már betöltötte, az első bekezdésben említett esetben a jelen törvény alapján öt egyébként megillető nyugdíjnál magasabb összegű nyugdíjban lehet részesíteni. Ilyen esetben az engedélyezendő nyugdíj összegét a minister (állami számvevőszék elnöke) esetről-esetre határozza meg, ez az összeg azonban nem haladhatja meg a nyugdíj megállapításánál, alapul szolgáló beszámítható javadalmazásának összegét.²⁾

A fentj határozmányok az ideiglenes minőségben alkalmazott, valamint azokra a tisztviselőkre, altisztekre és szolgákra is kiterjednek, akik a jelen törvény alapján beszámítható szolgálati idejüknek kezdetekor negyvenedik életévüket már betöltötték volt.

Az első bekezdésben említett esetben az évi segélydíj élvezetében állott gyakornok részére is lehet — a segélydíj 80 százalékát meg nem haladó — nyugdíjat engedélyezni.

A m. kir. állami rendőrségnél, a m. kir. határrendőrségnél, a m. kir. pénzügyőrségnél, a m. kir. csendőrségnél, a bírósági fogházaknál, az országos büntető intézeteknél, az állami erdészetnél és a kincstári fém- és sóbányászatnál alkalmazott — s szolgálatot fegyver alatt teljesítő — olyan rangosztályba nem sorozott havidíjast, altisztet, szolgát vagy őrt, aki minden kétséget kizárólag az ellenszegülőkkal folytatott harcban, vagy más a szolgálat teljesítése közben előállott viadalban, illetőleg szolgálat közben vagy amiatt ért orvítamadás folytán szerzett sérülése következtében vált mindennemű állami szolgálatra teljesen képtelenné, — szolgálati idejére, valamint arra való tekintet nélkül, hogy ideiglenes vagy végleges minőségben volt-e alkalmazva — a nyugdíj megállapításánál alapul szolgáló beszámítható javadalmazásnak teljes összegével felérő nyugdíjban kell részesíteni. Ezt a határozmányt a ministerium rendeleti uton kiterjesztheti az alkalmazottaknak más de a felsoroltakéhoz hasonló szolgálatot teljesítő csoportjaira.³⁾

A fentebb említett összes kedvezményes nyugdíjakat csak a pénzügyminister előzetes hozzájárulásával és csak olyan esetekben lehet engedélyezni, ha a szolgálatképtelenséget előidéző baleset, rendkívüli esemény vagy sérülés és a teljes szolgálatképtelenség megállapítása között három évnél hosszabb idő nem telt el.⁴⁾

Az összes fenti határozmányok a napszámosokra és a munkásokra nem terjednek ki.

A jelen törvény határozményai alá tartozó összes állami alkalmazottak, akiknek az 1907. évi XIX. törvények⁵⁾ értelmében baleset esetére kártalanításra van igényük, üzemi, vagy az 1907. évi XIX. törvények 9. szakaszában említett baleset esetén, úgy maguk, mint hozzátartozóik részére, az 1907. évi XIX. törvények VII. fejezetében megállapított kártalanításnak megfelelő ellátásra tarthatnak igényt abban az esetben, ha az alkalmazott, illetőleg hozzátartozói részére a jelen törvény egyéb határozmányai alapján járó ellátás az említett kártalanítás összegét el nem érné. Ilyen esetekben a jelen törvény alapján járó ellátás és az 1907. évi XIX. törvények VII. fejezetében megállapított kártalanítás közötti különbözetet a nyugdíjak címénél üzemi balesetből kifolyó kártalanítás címén kell elszámolni.

Az 1881 :LXXI. t. c. hatályon kívül helyezésével megszűnt a csendőrnek a sebesülési pótdíjra való igénye, helyesebben: a csendőr törvényszerű nyugdíját nem lehet már a sebesülési pótdíj keretén belül felemelni dacára annak, hogy a csendőr szolgálatban megsérült, megsebesült. Kedvezményes — a törvényszerű ellátásnál magasabb összegű ellátás — azonban jelenleg is van.

⁴⁾ Nyugdíjjal látható el az a csendőr is, kinek még nincs 5 évi beszámítható szolgálati ideje, ha teljes szolgálatképtelensége kétséget kizárólag a szolgálateljesítése közben vagy abból kifolyólag szenvedett baleset (rendkívüli események) következtében állott be. Az ilyen esetek kivizsgálása, jegyzőkönyvi megállapítása az eddigiek szerint eszközözlendő. Ezen pontból hiányzik az előző törvényekben megkívánt feltétel: hogy a baleset az illető „önhibáján kívül” keletkezett legyen, viszont felvétellett a „teljes” szolgálatképtelenség, ami egyenértékű a „keresetképtelenség”-gel, ellentétben az előző törvényben kimondott „szolgálatképtelenség”-gel. A rendkívüli események hőbefolyások is (nagy meleg vagy nagy hideg) lehetnek. Közlelbi meghatározást majd csak a gyakorlat ad.

⁵⁾ Annak a csendőrnek, kinek már 5 évi beszámítható szolgálati ideje van, az előző pontban említett esetekben a törvény szerinti nyugdíjnal magasabb összegű ellátás is ítéltető oda, csakhogy az ellátás összegét

nem a törvény; hanem a belügyminister állapítja meg abban a mérvben, melyet ő helyesnek, elégségesnek talál, de ez az összeg a beszámítható ténylegességi illetmények teljes összegét nem haladhatja meg.

⁶⁾ Nagyjában megvolt az 1881 :LXXI. t. c. 2. §-ában és az 1885 :XI. t. c. 26. §-ában is. Csakhogy egy rendkívüli fontos és üdvös bővítés foglalatik benne és ez az, hogy a csendőr abban az esetben is megkapja beszámítható ténylegességi illetményei teljes összegét, ha szolgálat közben, vagy amiatt ért „orvtámadás” esete forog fenn. Nem egy eset volt, mikor a csendőrt orvul megtámadták, vagy a szolgálati fellépésből folyó bosszúból akkor rohanták meg, mikor nem állott szolgálatban. Példa rá A. őrsvezető esete, akit szolgálateljesítés közben — az elővigyázati rendszabályok elmulasztása következtében — megtámadtak s többrendbeli életveszélyes sérülést ejtettek rajta. Nem lévén „ellenszegülőkkel folytatott harc” megállapítható, szolgálati idejéhez 10 évnél hosszúságával nyugdíjaztatott. Évek mulva ügye revízió alá vétetett s a beszámítható ténylegességi illetmények teljes összege csak így volt — a ministeriumok rendkívüli jóindulata révén — odaitélhető, hogy védekezési igyekezete „ellenszegülőkkel folytatott viadal”-nak minősítettett. (56.688/16.—1908. sz.)

⁷⁾ Eddig a honvédelmi- és belügyministerek hatáskörébe tartozott a kedvezményes nyugdíjak odaitélése, most azonban az csak a pénzügyministernek hozzájárulásával eszközölhető. Az eddigi 5 év 3 évre redukáltatott.

⁸⁾ Csendőrségre nem vonatkozik.

43. §.

Ugy az ideiglenesen, mint a véglegesen nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga kérelmére a minister (állami számvevőszék elnöke) megengedheti a nyugdíjnak egy összegben való megváltását abban az esetben, ha a nyugdíjas minden további igényéről lemond¹⁾ és ha korához és egészségi állapotához mért valószínű élettartamát közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja.²⁾

A nyugdíjnak megváltását olyan nyugdíjas, a kinek neje van, csak nejének beleegyezésével, olyan nyugdíjas pedig, a kinek a 68. szakaszban meghatározott³⁾ életkort még el nem ért gyermeke van, csak a gyámhatóság jóváhagyásával kérheti.

A nyugdíjnak megváltását a minister (állami számvevőszék elnöke) csak figyelmet érdemlő esetekben engedélyezheti⁴⁾ s a megváltási összeget esetről-esetre határozza meg.⁵⁾

A megváltási összeget a nyugdíjnak — vagy ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga lakbérnyugdíjat is élvez, a nyugdíj és lakbérnyugdíj együttes összegének — legfeljebb annyi-szorosával lehet megállapítani, mint ahány évig a megváltást

kérő nyugdíjas a közhatósági orvosi bizonyítvány szerint még élélhet.⁷⁾ azonban a megváltási összeg nem haladhatja meg a nyugdíj megállapításánál alapul szolgáló beszámítható javadal-mazás és az élvezett lakbérnyugdíj együttes összegének két-szeresét.⁸⁾

A megváltott nyugdíjat még akkor sem lehet újból folyó-sítani, ha az illető hajlandó lenne a megváltási összeget vissza-téríteni.

A 7. szakasz alapján engedélyezett, továbbá a 45. szakasz alapján meghagyott vagy újból engedélyezett nyugdíj, vala-mint a napszámosnak és munkásnak nyugbére megváltás tár-gya nem lehet.

Keresetképtelen-nek osztályozott csendőrlegénység nyugdíjmegváltása nem engedélyezhető. (36.556/16.—1909. sz.)

¹⁾ Soha, semmiféle állami ellátásra többé igényt nem tarthat az után a szolgálati idő után, melynek alapján nyugdíját megváltotta. A nyilatko-zat mintája gyanánt a 9. sz. melléklet szerepel.

²⁾ Az egykoronás okmánybéllyeggel ellátandó orvosi bizonyítványt városokban: a tiszti főorvos, községekben: a vármegyei tiszti főorvos állítja ki.

³⁾ Bevett gyakorlat szerint a minister csak abban az esetben engedi meg a nyugdíj megváltását, ha kérvényező a nyerendő összeget egy olyan vállalatba fekteti, mely az ő és családja megélhetését előreláthatólag teljesen biztosítja. Ezt a tényt helyhatóságilag igazolni kell. Az eljárás a következő: A nyugdíját megváltani szándékozó csendőr elmegy a rendőrkapitányi (szolgabírói) hivatalba és szóbelileg előadja, hogy ő (mondjuk kereskedő volt) X. községben az N. tulajdonát képező fűszerüzletet szándékozik meg-venni; ezt a tervét azonban csak abban az esetben viheti keresztül, ha nyugdíját megváltja. Kéri annak a hivatalos megállapítását és igazolványba foglalását, hogy a veendő üzlet több jövedelmet biztosít neki, mint amennyit az évi nyugdíja kifizet. A hatóság erre megejti a puhatólást s amennyiben az előadottak valódiságáról meggyőződést szerez, kiállítja a vonatkozó helyhatósági igazolványt, amely egykoronás okmánybéllyeggel látandó el.

⁴⁾ Teljesen a ministeri döntéstől függ, vajjon a ténylegességi illetmé-nyek és a lakbérnyugdíj egy vagy kétévi összege lesz-e nyugdíjmegváltás címén engedélyezve.

⁵⁾ A közhatósági orvosi bizonyítványban határozottan fel kell tüntetni azt, hogy kérvényező egészségi állapotához képest még ... évig élhet, mert ettől függ a megváltási összeg nagysága. Kérdés pld.: hány évig kell még élni egy nyugdíjas őrsvezető c. őrmesternek, akinek beszámítható tényleges-ségi illetménye 1.500 kor. (évi 1.200 kor. zsold és 300 kor. szolg. pótdíj) volt és évi 600 kor. nyugdíjat és 160 kor. lakbérnyugdíjat élvez, hogy a megváltás összege a beszámítható javadal-mazás és a lakbérnyugdíjnak 2 évi összegében legyen megállapítható? Szolgáljon feleletképen és tájé-

9. sz.
melléklet.

közásul a következő számítás: $1.500 + 1.500 + 160 + 160 = 3.320$ kor. Ezt az összeget elosztjuk a nyugdíj és a lakbérnyugdíj egy évi összegével: 760 koronával. $3320 : 760 = 4\frac{21}{12}$ év. A nyugdíjasnak tehát ebben az esetben az orvosi bizonyítványban foglaltak szerint kilátásának kell lenni arra, hogy még 5 évig él.

⁶⁾ A legmagasabb összegű nyugdíjmegváltás tehát a beszámítható ténylegességi illetmények és az élvezett lakbérnyugdíj 2 évi összege.

A nyugdíjmegváltás — figyelemmel arra, hogy a megváltás összege nem áll arányban a jelenlegi magas kiszabható nyugdíjjal, a nyugdíjazottra nézve rendszerint nem előnyös.

Az orvosi bizonyítvány és a helyhatósági igazolvány a nyilvántar-tásra illetékes pótszárnyparancsnoksághoz nyújtandó be, mely azt a m. kir. belügyministerhez továbbítja. Minta gyanánt a 10. sz. melléklet szolgál.

A kérvény azonban közvetlenül is előterjeszthető. Minta gyanánt a 11. sz. melléklet szolgál.

Az utalványozott összeg felvételéhez szükségeltető nyugta mintája a 12. sz. mellékletből vehető ki.

10. sz.
melléklet.

11. sz.
melléklet.

12. sz.
melléklet.

44. §.

A már folyósított nyugdíjat, lakbérnyugdíjat és nyug-bért be kell szüntetni a következő esetekben:

1. ha a nyugalomba helyezett magyar állampolgárságát elveszti;

2. ha a nyugalomba helyezett a ministernek (állami szám-vevőszék elnökének) előzetes engedélye nélkül idegen hatalom szolgálatába lép;

3. ha a nyugalomba helyezettet a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre ítéli, vagy ha olyan büntetendő cselekmény miatt ítéli el jogerősen szabadságvesztés-büntetésre, amellyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerint következő hatály van egybekötve;

4. ha a nyugalomba helyezettet a bíróság jogerős ítélettel szabadságvesztés-büntetésre ítéli a hivatalvesztésnek kimon-dása nélkül.

5. ha a nyugalomba helyezett a ministernek (állami szám-vevőszék elnökének) előzetes engedélye nélkül állandóan a ma-gyar szent korona országainak, a birodalmi tanácsban kép-viselt királyságoknak és országoknak, illetőleg Boszniának és Hercegovinának határain kívül tartózkodik;

6. ha a nyugalomba helyezés után kiderül, hogy a nyu-galomba helyezett még tényleges szolgálata alatt olyan cse-

lekményt követett el, amely alapul szolgálhatott volna arra, hogy a szolgálat kötelékéből elbocsáttassék. Ilyen esetekben a beszüntetést a fegyelmi hatóság a fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondja ki, ezt az eljárást azonban nem lehet megindítani s a nyugellátást nem lehet beszüntetni akkor, ha a cselekmény elkövetése óta már három évnél hosszabb idő telt el:

7. ha a nyugalomba helyezés után már a nyugalomba helyezés időpontjában fennállott olyan körülmény derül ki, amelynek ismeretében nyugellátás nem lett volna megállapítható. Ilyen esetekben a beszüntetést a fegyelmi hatóság a fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondja ki;

8. ha a nyugalomba helyezetre nézve a fegyelmi hatóság, a nyugalomba helyezés után elkövetett cselekmény miatt, jogerős határozattal nyugellátásának elvesztését mondja ki;

9. ha az ideiglenesen nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga, akinek szolgálatképessége helyreállott, a tényleges szolgálat kötelékébe való visszalépésre szóló hivatalos felhívásnak a kitűzött záros határidő alatt elfogadható ok nélkül eleget nem tesz;

10. ha az ideiglenesen nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga a szolgálattételre a 34. szakasz alapján történt berendelésnek a kitűzött záros határidő alatt elfogadható ok nélkül eleget nem tesz;

11. ha a nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga nem napidíjas vagy napibéres minőségben, a nyugalomba helyezett egyéb alkalmazott pedig bármilyen minőségben újból állami, vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az állammal egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági állandó tényleges szolgálatba lép;

12. ha a nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga nem napidíjas vagy napibéres minőségben, a nyugalomba helyezett egyéb alkalmazott pedig bármilyen minőségben a 17. szakasz 1., 2., 3., 4. és 5. pontjai alatt felsorolt hatóságok, hivatalok, intézetek és állások valamelyikénél állandó tényleges szolgálatba lép;

13. ha a nyugalomba helyezett meghal.

A jelen szakasz 3., 6., 7., 8., 9., 10., 12. és 13. pontjaiban felsorolt esetekben, valamint a 11. pontban említett esetben

akkor, ha nem tisztviselőről, altisztről, vagy szolgáról van szó, a nyugellátást egész összegében és véglegesen kell beszüntetni. Az 1., 2. és 5. pontok alatt említett esetekben a nyugellátás csak időlegesen szünetendő be s a nyugellátást újból folyósítani lehet azt a hónapot követő hó elsejétől kezdve, amely hónapban megszűnt az az ok, amely miatt a nyugellátás beszüntetett; a multa nézve azonban a nyugellátást utólag sem lehet folyósítani. A 4. pont alatt említett esetben a nyugellátást csak a szabadságvesztés-büntetés tartamára kell beszüntetni. A 11. pont alatt említett esetben akkor, ha tisztviselőről, altisztről vagy szolgáról van szó, a 46. szakasznak határozmányai nyerne alkalmazást.

Ha a nyugalomba helyezett tisztviselő az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivataloknál, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági szolgálatban, nem rendszeresített állásra, díjazás mellett alkalmaztatik, nyugdíjából az évi 4000 koronát meghaladó összegnek a felét, az alkalmazás hetedik hónapjától kezdve az alkalmazás tartamára be kell szüntetni; a lakbérnyugdíj azonban érintetlen marad.

Ha a nyugalomba helyezett tisztviselő olyan nem állami s a jelen törvény 16., 17. és 18. szakaszaiban nem említett állandó alkalmazásba lép, amelynek illetményei részben vagy egészben az államkincstár terhelik, a nyugdíjat és lakbérnyugdíjat az alkalmazás tartamára be kell szüntetni annak az összegnek az erejéig, amelylyel az államkincstár járul az illetőnek új illetményeihez.

45. §.

A 44. szakasznak 3., 6., 7. és 8. pontjaiban említett esetekben — méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják — a miniszter (állami számvevőszék elnöke), — annak az elsőfoku fegyelmi hatóságnak a javaslatára, amelynek illetékessége alá a tisztviselő, altiszt vagy szolga a tényleges szolgálatban utólag tartozott' s a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával, — a beszüntetendő nyugdíjat és lakbérnyugdíjat részben vagy egészben meghagyhatja, illetőleg a már beszüntetett nyugdíjat és lakbérnyugdíjat a beszüntetés időpontjától vagy esetleg egy későbbi időponttól kezdve újból engedélyezheti.

A 44. szakasz 3. pontjában említett esetben, ha a bíróság ítéletében szabadságvesztés-büntetést is megállapít s ha a nyugdíjas nőtelen és gyermektelen, vagy ha nejeének és gyermekének a jelen törvény értelmében nincsen igénye állandó ellátásra, a minister (állami számvevőszék elnöke) által a fentiek szerint meghagyott vagy újból engedélyezett nyugdíjat és lakbérnyugdíjat csak a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának befejezését követő hó elsejétől kezdve lehet folyósítani; ha azonban a nyugdíjasnak állandó ellátásra igénnyel bíró neje vagy gyermeke van, a meghagyott vagy újból engedélyezett nyugdíjat és lakbérnyugdíjat a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának tartama alatt a nő vagy a gyermek, illetőleg annak gyámja vagy gondnoka kezeihez kell folyósítani.

A 44. szakasz 4. pontjában említett esetben — méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják — a minister (állami számvevőszék elnöke) a pénzügyminister előzetes hozzájárulásával, a nyugdíjat és a lakbérnyugdíjat a nyugdíjasnak állandó ellátásra igénnyel bíró neje vagy gyermeke részére, a szabadságvesztés-büntetés tartama alatt is meghagyhatja.

A jelen szakasz alapján meghagyott vagy újból engedélyezett nyugdíj és lakbérnyugdíj megváltás tárgya nem lehet.

A jelen szakasznak határozmányai a napszámosnak és a munkásnak nyugbérére nem terjednek ki.

¹⁾ Csendőrnél: csendőrkerületi parancsnokság.

46. §.

Ha a nyugalomba helyezett tisztviselő, altiszt vagy szolga az állami, vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az államival egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági tényleges szolgálat kötelékébe olyan állásra vétetik vissza, amely állással egybekötött összes állandó javadalmazása kisebb, mint a nyugalomba helyezés időpontjában élvezett összes állandó javadalmazása, a különbözetet, amely azonban az élvezett nyugdíjnak és lakbérnyugdíjnak együttes összegét meg nem haladhatja, — nyugdíj címén, annak az ágazatnak a terhére, amelynek terhére azt eddig is élvezte — mindaddig megtartja, amíg az új állással egybekötött összes állandó ja-

vadalmazása, a nyugalomba helyezés időpontjában élvezett összes állandó javadalmazásának összegét el nem éri.¹⁾

Az így meghagyott nyugdíjat az állandó javadalmazásnak előmenetel folytán bekövetkezett emelkedése esetén a többlet erejéig be kell szüntetni.

A jelen szakasz határozmányai a nyugalomba helyezett s később az állami, vagy a 2. szakasz szerint az államival egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági tényleges szolgálat kötelékébe ismét visszalépett miniszterre, állami számvevőszék elnökére, államtitkárra, állami számvevőszék alelnökére, Budapest székesfőváros főpolgármesterére és fiúmei kormányzóra nem terjednek ki, minélfogva a nevezetteknek nyugdíját és lakbérnyugdíját újabb állami, vagy a 2. szakasz szerint az államival egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági tényleges szolgálatba lépés esetén egész összegében be kell szüntetni.

¹⁾ Pld.: Egy 1.000 kor. zsoldot és 300 kor. szolgálati pótdíjat élvezett és évi 616 kor. nyugdíj és 200 kor. lakbérnyugdíjjal nyugdíjazott csendőr 700 kor. évi javadalmazás mellett hivataliszolgává nevezetik ki. Új javadalmazása és nyugilletményei teljes összege 1.516 koronát tesznek ki, minélfogva nyugilletményei 216 koronával leszállítatnak. Új alkalmazásában történő fokozatos előléptetése esetében nyugilletményei a javadalmazás emelésének arányában mindig csökkentenek s ha elérte a csendőrségnél élvezett 1.300 kor. illetményt, nyugilletményei teljesen beszüntettetnek.

47. §.

Ha a nyugalomba helyezett s később az állami, vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az államival egyenlőnek tekintendő, vagy a 16. szakaszban említett törvényhatósági tényleges szolgálat kötelékébe ismét visszavett tisztviselőnek, altisztnek, vagy szolganak az újabb alkalmazás után őt megillető nyugdíja a lakbérnyugdíjjal együtt kisebb lenne a korábban már élvezett nyugdíj és lakbérnyugdíj együttes összegénél, újabb nyugdíjazás esetén a korábbi magasabb összegű nyugdíjra és lakbérnyugdíjra tarthat igényt.¹⁾

A magasabb összegű nyugdíj és lakbérnyugdíj abban az esetben, ha az újabb alkalmazás a 16. szakaszban említett törvényhatósági alkalmazás volt, azt az ágazatot terheli, amelynek terhére azt a tisztviselő, altiszt vagy szolga korábban is élvezte,

minden más esetben pedig azt az ágazatot, amelynél a tisztviselő, altiszt vagy szolga utoljára állott alkalmazásban.

¹⁾ Ha a 46. §-hoz fűzött példában megemlített csendőr új alkalmazása után nem érné el a 616 kor. nyugdíjat és a 200 kor. lakbérnyugdíjat, úgy dacára a legutóbb élvezett csekélyebb összegű javadalmazásnak, mégis előbbi — magasabb kiszabható — nyugilletményeit tartja meg.

48. §.

Az a tisztviselő, altiszt és szolga, aki a 31. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét még nem töltötte be, s akinek részére a 42. szakasz alapján sem engedélyeztetett nyugdíj, végkielégítésre tarthat igényt akkor, ha reá nézve a 31. szakasz *a)* és *c)* pontjaiban megkivánt feltételek egyike beállott, vagy ha őt a 35. szakasz határozmányai alapján szabályszerű elbánás alá kell vonni.

A végkielégítés nem történhetik büntetésből s azt a 31. szakasz *a)* és *c)* pontjaiban megkivánt feltételek valamelyikének bekövetkezése esetén a tisztviselőnek, altisztnek, vagy szolgának kérelmére is el kell rendelni. A 31. szakasz negyedik bekezdésének, valamint a 32. szakasz határozmányai a végkielégítés megállapításánál is megfelelő alkalmazást nyernek.

A végkielégítés összegét a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak alapul vétele mellett és pedig bezárólag öt beszámítható szolgálati évig az említett javadalmazásnak egy évi összegével, öt évnél több, de tíz évnél kevesebb beszámítható szolgálati idő esetén pedig az említett javadalmazásnak két évi összegével kell megállapítani.¹⁾

Az a tisztviselő, altiszt és szolga, aki a 31. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét már betöltötte, vagy akinek részére a 42. szakasz alapján nyugdíj engedélyeztetett, végkielégítésre igényt nem tarthat.

A 41. szakaszban felsoroltak, valamint általában az ideiglenes minőségben alkalmazott tisztviselők, altisztek és szolgák végkielégítésre igényt nem tarthatnak.

A napszámosnak és a munkásnak nincsen igénye végkielégítésre, amennyiben tehát a jelen törvény értelmében nyugalomra igényt még nem szereztek, őket állásuktól minden ellátásra való igény nélkül kell felmenteni.

¹⁾ A csendőrségnél rendes körülmények között csak egy évi végkielé-

tés utalványozható, mert 5 évi szolgálat után az illető már nyugdíjjogosult. Ezt megerősíti a következő bekezdésben foglalt törvényes rendelkezés.

49. §.

Ha a beszámítható javadalmazásnak egy évi összegével végkielégített tisztviselő, altiszt vagy szolga az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivatalok vagy állások valamelyikére újból alkalmaztatik és ha a tényleges szolgálat köteleke alól történt felmentés és az újabb alkalmazás között még nem telt el egy esztendő, a felvett végkielégítésnek annyi tizenketted részét tartozik visszatéríteni, ahány teljes hónapi újabb alkalmazásban töltött tényleges szolgálat erre az egy évre esik.¹⁾

Ha pedig a beszámítható javadalmazásnak két évi összegével véglegesített tisztviselő, altiszt vagy szolga alkalmaztatik újból az 1., 2. és 3. szakaszokban megjelölt hivatalok vagy állások valamelyikére és ha a tényleges szolgálat köteleke alól történt felmentés és az újabb alkalmazás között még nem telt el két esztendő, a felvett végkielégítésnek annyi huszonegyedrészét tartozik visszatéríteni, ahány teljes hónapi újabb alkalmazásban töltött tényleges szolgálat erre a két évre esik.²⁾

¹⁾ Pld.: Ha egy csendőr egy évi végkielégítés fejében 1.200 koronát kapott és 4 hónap múlva újból visszavéttetik, akkor $(1200 : 12 = 100)$ 8 havi hányad fejében $100 \times 8 = 800$ koronát köteles visszafizetni.

²⁾ Az ¹⁾ jegyzetben mondottakhoz képest állapítandó meg a visszafizetési hányad; a végkielégítési összeg 24-vel osztandó.

A végkielégítési összeg bizonyos hányadának visszatérítése — a 17. §. utolsóelőtti bekezdésének tiltó rendelkezésénél fogva — nem credményezi egyúttal annak az előző szolgálati időnek a beszámítását, mely után a végkielégítés megállapított. (L! a 17. §-hoz fűzött ¹⁾ alatti jegyzetet.)

Az újbóli felvételt az illetőnek kérelmeznie kell. E célból katona (honvéd) orvosilag megvizsgáltatja magát s ha az orvos szolgálatképesnek nyilvánítja, a 13. sz. melléklet szerinti kérvényt benyújtja ahhoz a csendőrkörületi parancsnoksághoz, melynek állományában legutóbb szolgált. Ugy a kérvény, mint az orvosi bizonyítvány 1—1 drb. egykoronás okmánybéllyel látandó el.

13. sz. melléklet.

50. §.

Az állami szolgálatban alkalmazott nőket saját személyükre vonatkozó ellátási igényeik szempontjából úgy a jogok, mint a köteleességek tekintetében a férfialkalmazottakkal egyenlőknek kell tekinteni.

A nőalkalmazott a saját alkalmaztatása után őt megillető nyugdíjra, lakbérnyugdíjra, nyugbérre vagy végkielégítésre abban az esetben is igényt tarthat, ha férje még életben van, vagy ha férje után ellátást élvez; a saját alkalmaztatása után járó nyugdíjat, lakbérnyugdíjat vagy nyugbért pedig akkor is megtartja, ha férje után csak később részesül ellátásban, vagy ha újból férjhez megy.

Nem egy csendőraltsztnak a neje okl. póstamesternő, tanítónő, ovónő s így az ilyen nő kétféle ellátást élvezhet egyszerre. Élvezheti ugyanis az özvegy nő a saját ténylegességi illetményeit és a férfi után illetékes nyugdíjat és a gyermekek nevelési járulékait, vagy pedig úgy a saját, mint férje után illetékes nyugdíjilletményeit. Ezen §. a nőalkalmazottat a férfi alkalmazottal egyenrangusítja, sőt ellátási tekintetekben eléje helyezi.

III. FEJEZET.

Az özvegyek és árvák ellátására vonatkozó határozmányok.

51. §.

A 31. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó szolgálati idő betöltése után a tényleges szolgálatban elhalt, nemkülönben a nyugdíjazott állapotban elhalt tisztviselő, altiszt és szolgáló özvegyének igénye van özvegyi nyugdíjra:

a) ha férjével a tényleges szolgálat ideje alatt, vagy azt megelőzőleg lépett házasságra,

b) ha a házasság megkötésekor a férfi még nem volt ötvenhét éves,¹⁾

c) ha a házasság a férfi halálát legalább három hónappal megelőzőleg kötötték és

d) ha az özvegy a férfi halálakor férjével együtt élt.

A b) és c) pontokban meghatározott feltételek igazolását csak a jelen törvény hatálybalépése után kötött házasságoknál lehet megkivánni, míg a jelen törvény hatálybalépése előtt kötött házasságok tekintetében az 1885. évi XI. törvénycikknek határozmányai irányadók.

A fentebb felsorolt feltételek alól a következő kivételek állapíttatnak meg:

1. Az a nő, aki nyugdíjazott tisztviselőhöz, altiszthez vagy szolgálóhoz ment nőül, igényt tarthat özvegyi nyugdíjra akkor, ha házasságuk által a tényleges szolgálat alatt született gyermek törvényesített, vagy pedig akkor, ha férje: a nyugalomba helyezés időpontjában még nem volt hatvan éves, a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét még nem töltötte be és a házasság megkötése után a tényleges szolgálatban újból alkalmaztatván, legalább még három évig szolgált.

2. Az a nő, aki tényleges szolgálatban álló, de ötvenhét évesnél idősebb tisztviselőhöz, altiszthez vagy szolgálóhoz ment nőül, igényt tarthat özvegyi nyugdíjra akkor, ha házasságukból gyermek származott, vagy ha házasságuk által gyermekük törvényesített, vagy ha férje a házasság megkötése után legalább még három évig tényleg szolgált.

3. Az a nő, akinek házassága a férj halálát három hónappal rövidebb idővel megelőzőleg kötötték, igényt tarthat özvegyi nyugdíjra akkor, ha házasságukból gyermek származott, vagy ha házasságuk által gyermekük törvényesített, vagy ha a férj halálát a házasság megkötése után keletkezett hevenybetegség okozta.²⁾

4. Az a nő, aki férje halálakor férjével nem élt együtt, igényt tarthat özvegyi nyugdíjra akkor, ha erkölcs tekintetében kifogás alá nem esik és ha hitelt érdemlőleg³⁾ beigazolja, hogy a különélés nem az ő hibájából következett be.

5. Az a nő, akinek a tisztviselővel, altiszttel vagy szolgálóval kötött házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, igényt tarthat özvegyi nyugdíjra akkor: ha nem ment újból férjhez, ha a házasság felbontását kimondó ítéletből kétségtelenül kitünik, hogy a házasság kizárólag a férfi hibájából bontatott fel és ha a férfi tartásdíj fizetésére volt kötelezve.⁴⁾

Az a körülmény, hogy a férfi halála öngyilkosság következtében állott be, az özvegyi nyugdíjra való igényre befolyással nincsen.

¹⁾ A törvény mellőzi az 1885. XI. t.-cikkben foglalt feltételt, hogy a nő ellátási igényét egyebek között az erkölcsös életmód folytatásától is függővé teszi: mert az együttélés már magában véve feltételezi a nő erkölcsös voltát. Ennek igazolása csak olyan nő részéről kívánatik meg, aki férjével

nem élt együtt, nyugdíjra azonban igényt tart. (L! az alábbi 4. és 5. pont alattiakat.)

Ha a férj a tényleges állományban hal el, akkor az özvegyi nyugdíj folyósítása iránti kérvény a csendőkerületi parancsnoksághoz, ha azonban a férj nyugdíjazott állapotban hal meg, akkor a kérvény a férj nyilvántartására hivatott pótszárnyparancsnoksághoz nyújtandó be, (75. §.) ahol azután a szükséges intézkedések megtéetnek. Az utalványozás akadálytalan eszközölhetése céljából be kell terjeszteni mindazokat az okmányokat, melyekre az ellátási igény megállapításánál, illetve annak folyósításánál szükség van. Kérvényminta gyanánt a 14. sz. melléklet szolgál.

14. sz.
melléklet.
15. és 16. sz.
melléklet.

Az özvegyi nyugdíjak és nevelési járulékok mérve a 15. és 16. mellékletből vehetők ki.

¹⁾ Eddig 60 év volt.

²⁾ Influenza, tüdő-, mell-, agyhártyagyulladás, járványos betegség stb.

³⁾ Nehezen igazolható, amennyiben a különélésnek oly lelki indokai lehetnek, melyeknek kétséget kizáró módon való igazolása csak a legkritikább esetekben sikerül. A különélést indokolja pld.: a férjnek *orvosilag* igazolt oly testi vagy szellemi elfajulása, mely a vele együtt élő nő testi épségét, életét veszélyezteti. Kérvényminta gyanánt a 17. sz. melléklet szolgál.

17. sz.
melléklet.

⁴⁾ Az eljárás ugyanaz, mint a ³⁾ pont alatti esetben. A kérvényben a különélés helyett a válóokot kell felemlíteni s a végítéletet csatolni.

52. §.

A 6. szakaszban felsorolt eseteken kívül özvegyi nyugdíjra igényt nem tarthat:

a) az a nő, aki nem magyar állampolgár;

b) az a nő, akit a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre ítelt, vagy akit a bíróság olyan büntetendő cselekmény miatt ítelt el jogerősen szabadságvesztés-büntetésre, amelylyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerinti következő hatály van egybekötve;

c) az a nő, akinek férjéről a nyugalomba helyezés után kiderült, hogy még tényleges szolgálata alatt olyan cselekményt követett el, amely alapul szolgálhatott volna arra, hogy a szolgálat kötelékéből elbocsáttassék, s akinek férje ennél fogva nyugdíját a 44. szakasz 6. pontja értelmében fegyelmi határozat alapján elvesztette;

d) a végkielégített s újabb állami vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az állammal egyenlőnek tekintendő alkalmazást nem nyert tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának özvegye még akkor sem, ha a férjnek beszámítható szolgálati ideje az öt évet meghaladta; ¹⁾

e) a nőalkalmazottnak özvegyen maradt férje;

f) a napszámosnak és a munkásnak özvegye.

Az 51. szakasz 5. pontjában említett esetben²⁾ ha a volt férj halálakor igényjogosult özvegyet nem hagyott hátra, a nőt a teljes összegű özvegyi nyugdíj illeti meg; ha pedig a volt férj halálakor igényjogosult özvegyet is hagyott hátra, ez az özvegy és az 51. szakasz 5. pontjában említett nő, vagy esetleg nők, a törvényszerű özvegyi nyugdíjban egyenlő mértékben osztoznak.³⁾ Az 51. szakasz 5. pontjában említett nő részére megállapítandó özvegyi nyugdíj azonban — tekintet nélkül arra, hogy marad-e hátra igényjogosult özvegy vagy sem — nem haladhatja meg annak a tartásdíjnak az összegét, amelynek fizetésére a volt férj volt kötelezve.⁴⁾ Ha a tartásdíjnak az összege kisebb, mint az özvegyi nyugdíjnak az 51. szakasz 5. pontjában említett nőt megillető hányada, a különbözetet az igényjogosult özvegy részére kell kiadni.⁵⁾

Az a nő, aki olyan tisztviselőhöz, altiszthez vagy szolgálóhoz ment nőül, akinek korábbi házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, a teljes összegű özvegyi nyugdíjra csak akkor tarthat igényt, ha férjének korábbi neje részére nem állapított meg az 51. szakasz 5. pontja alapján özvegyi nyugdíj, vagy ha az e nő részére megállapított özvegyi nyugdíj bármely okból beszünttetett.

¹⁾ Új intézkedés, amennyiben az 1885 : XI. t. c. 34. §-a értelmében az ilyen özvegyeknek ellátásra igényük volt.

²⁾ Ha a nő férjétől — annak hibájából kifolyólag — törvényesen el volt választva s a bíróság a volt férjet tartásdíj megfizetésére kötelezte.

³⁾ Tehát 2 vagy több nő tarthat igényt az ellátási összegből való részesedésre.

⁴⁾ Vagyis csakis a megítelt tartásdíjat kaphatja meg abban az esetben, ha az az özvegyi nyugdíj kiszabtat nem haladja meg. Előfordulhat ugyanis az az eset, hogy az elválasztott nőnek — a férj vagyoni helyzete alapján — a bíróság oly összegű tartásdíjat ítél meg, mely a törvényszerű nyugdíjat felülmulja.

⁵⁾ Ha azonban a tartásdíj kisebb az elválasztott nő nyugdíjhányadánál, akkor a fennmaradó rész a második özvegyet illeti meg. Pld.: Egy járásörmester kötelezve van a töle törvényesen elválasztott nőnek évi 400 kor. tartásdíjat fizetni. Ha elhal, az elválasztott nő nyugdíja nem haladhatja meg a 400 koronát. Abban az esetben, ha még más igényjogosult özvegy is maradna, úgy az az öt egyedül megillető 1.200 kor. nyugdíjhányadból 800, az elválasztott nő pedig 400 koronát fog kapni. Kérvényminta, mint az 51. §. 4. pontjánál meg van jegyezve.

53. §.

A tisztviselő, valamint a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott altiszt és szolga özvegyének nyugdíja annak a beszámítható javadalmazásnak az alapul vétele mellett, amelyet a férj a tényleges szolgálatban utoljára élvezett, a következőkép állapítatik meg:

ha a beszámítható javadalmazás összege volt:						akkor az özvegyi nyugdíj évi
évi	700	koronánál több,	nem több mint	évi	700 K,	360 K
"	1.000	"	de nem több mint	"	1.000 "	480 "
"	1.200	"	"	"	1.200 "	600 "
"	1.400	"	"	"	1.400 "	800 "
"	1.800	"	"	"	1.800 "	1.000 "
"	2.400	"	"	"	2.400 "	1.200 "
"	3.000	"	"	"	3.000 "	1.400 "
"	3.600	"	"	"	3.600 "	1.600 "
"	4.200	"	"	"	4.200 "	1.800 "
"	4.800	"	"	"	4.800 "	2.000 "
"	5.400	"	"	"	5.400 "	2.200 "
"	6.000	"	"	"	6.000 "	2.400 "
"	6.600	"	"	"	6.600 "	2.600 "
"	7.200	"	"	"	7.200 "	2.800 "
"	8.000	"	"	"	8.000 "	3.000 "
"	8.800	"	"	"	8.800 "	3.200 "
"	9.600	"	"	"	9.600 "	3.400 "
"	10.400	"	"	"	10.400 "	3.600 "
"	11.000	"	"	"	12.000 "	4.200 "
"	14.000	"	"	"	14.000 "	4.800 "
"	16.000	koronánál több	"	"	16.000 "	5.400 "
"						6.000 "

Abban az esetben, ha a fentiek szerint járó özvegyi nyugdíj kevesebb lenne, mint annak az összegnek a fele, amely a férjnek nyugdíj címén megillette vagy megillette volna, az özvegy részére a különbözetet is ki kell utalványozni özvegyi nyugdíj címén, azonban ezt a különbözetet sem az 55. szakasz alapján engedélyezhető kedvezményes özvegyi nyugdíjnak, sem a gyermekek nevelési járulékának megállapításánál nem lehet figyelembe venni. Az özvegyi nyugdíj ezzel a különbözettel együtt sem lehet több évi 8000 koronánál.

A rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott altiszt és szolga özvegyének nyugdíja annak a beszámítható javadalmazásnak egy harmad részével állapítatik meg, amelyet a férj a tényleges szolgálatban utoljára élvezett:

az ekként megállapított özvegyi nyugdíj azonban évi 300 koronánál kevesebb nem lehet.

Abban az esetben, ha a férj, a házasság megkötésétől nyugalmába helyeztetéséig, illetőleg haláláig terjedő időben, a jelen törvény szerint beszámítható szolgálata után, a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásánál magasabb összegű beszámítható javadalmazást élvezett, az özvegyi nyugdíj megállapításánál ezt a magasabb összegű beszámítható javadalmazást kell alapul venni.

54. §.

A miniszternek, az állami számvevőszék elnökének, az államtitkárnak, az állami számvevőszék alelnökének, Budapest székesfőváros főpolgármesterének és a fiumei kormányzónak özvegyi részére az özvegyi nyugdíjat az 53. szakasz határozmányai szerint kell megállapítani akkor, ha a férjnek összes beszámítható szolgálati ideje az 5 évet eléri vagy meghaladja.

A jelen szakaszban felsoroltaknak özvegyei azonban — az 51. szakasz *a), b), c)* és *d)*, valamint 2., 3. és 4. pontjaiban meghatározott feltételek mellett — már akkor is igényt tarthatnak özvegyi nyugdíjra, ha a férjnek összes beszámítható szolgálati ideje öt évnél ugyan kevesebb, de a férj a fentemlített minőségekben együttvéve egyhuzamban legalább három évig szolgált. Az özvegyi nyugdíjnak összege ebben az esetben a miniszternek és az állami számvevőszék elnökének özvegye részére évi 5000 koronával, az államtitkárnak, az állami számvevőszék alelnökének, Budapest székesfőváros főpolgármesterének és a fiumei kormányzónak özvegye részére évi 3000 koronával állapítatik meg.

55. §.

Özvegyi nyugdíjat lehet engedélyezni a 31., illetőleg a 41. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idő betöltése előtt a tényleges szolgálatban elhalt tisztviselő, altiszt és szolga özvegye részére is abban az esetben, ha a férfi életé minden kétséget kizárólag a szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat teljesítéséből kifolyólag szenvedett baleset vagy más hirtelen, időbelileg pontosan meghatározható, viszonylagosan rövid időszakon belül beállott rendkívüli esemény kö-

vetkeztében vesztette el és ha az 51. szakasz a), b), c) és d) pontjaiban megkívánt feltételek megvannak.

Ez a határozmány az ideiglenes minőségben alkalmazott, valamint az olyan tisztviselők, altisztek és szolgák özvegyeire is kiterjed, akik a jelen törvény alapján beszámítható szolgálati idejüknek kezdetekor negyvenedik életévüket már betöltötték volt.

Az első bekezdésben említett körülmények között életét vesztett tisztviselőnek, altisztnak és szolganak özvegyét, ha a férj a 31. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét már betöltötte, az őt az 53. szakasz első bekezdése alapján egyébként megillető özvegyi nyugdíjnak másfélszeres összegével megállapítandó özvegyi nyugdíjban lehet részesíteni. Ilyen özvegy az 53. szakasz második bekezdése alapján járó különbözetre igényt nem tarthat s az özvegyi nyugdíj évi 8000 koronát ebben az esetben sem haladhat meg.

Ha a m. kir. állami rendőrségnél, a m. kir. határrendőrségnél, a m. kir. pénzügyőrségnél, a m. kir. csendőrségnél, a bírósági fogházaknál, az országos büntető intézeteknél, az állami erdészethél és a kincstári fém- és sóbányaszatnál alkalmazott — s szolgálatot fegyver alatt teljesítő — rangosztályba nem sorozott havidijas, altiszt, szolga vagy őr, valamint olyan egyéb alkalmazott, akire ezt a határozmányt a ministerium a 42. szakasz értelmében rendeleti uton kiterjesztette, minden kétséget kizárólag az ellenszegülőkkel folytatott harcban, vagy más a szolgálat teljesítése közben előállott viadalban, illetőleg szolgálat közben vagy amiatt ért orvttámadás folytán szerzett sérülése következtében vesztette életét, — a szolgálati időre, valamint arra való tekintet nélkül, hogy ideiglenes vagy végleges minőségben volt-e alkalmazva — a hátrahagyott özvegy részére az elhalt férj által utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak teljes összegével felérő özvegyi nyugdíjat lehet engedélyezni.

A jelen szakaszban említett kedvezményes özvegyi nyugdíjakat csak a pénzügyminister előzetes hozzájárulásával és csak olyan esetekben lehet engedélyezni, ha a halált okozó bal eset, rendkívüli esemény vagy sérülés és a férj halálának napja között egy évnél hosszabb idő nem telt el.

A kedvezményes özvegyi nyugdíjak feltételeit tartalmazza. Új rendelkezést képez a 3. bekezdés, mely az özvegynek másfélszeres nyugdíjat

biztosít arra az esetre, ha férje szolgálat teljesítése közben szenvedett bal eset következtében halt el.

56. §.

Az özvegy az özvegyi nyugdíjból és a gyermekek részére engedélyezett nevelési járulékokból nemcsak saját gyermekeit, hanem férjének korábbi házasságából származott gyermekeit is köteles a 68. szakaszban meghatározott életkor eléréséig¹⁾ eljartani és neveltetni.

Ha az özvegy ennek a kötelességének eleget nem tesz, vagy ha a gyermekek bármely okból nem élnek az özvegygyel közös háztartásban, a gyámhatóság elrendelheti, hogy a gyermekek nevelési járuléka, sőt esetleg az özvegyi nyugdíjnak egy része is — azonban legfeljebb egy harmada — a gyámhatóság által kirendelt gyám vagy gondnok kezeihez szolgáltatassék ki.

¹⁾ Csendőrtisztek árvái a szabályszerű kort 24. életévük, altisztek gyermekei 16. életévük betöltésével érik el. (68. §.)

57. §.

Az özvegy kérelmére a minister (állami számvevőszék elnöke) megengedheti az özvegyi nyugdíjnak egy összegben való megváltását abban az esetben, ha a férj halálának napjától számítva legalább egy év már eltelt, ha az özvegy minden további igényről lemond és ha az özvegy közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy korához és egészségi állapotához képest előreláthatólag legalább még két évig élhet.

Olyan özvegy, akinek még nevelési járulék élvezetében álló vagy a 68. szakaszban meghatározott életkort még el nem ért gyermeke van, özvegyi nyugdíjának megváltását csak a gyámhatóság jóváhagyásával kérheti.

Az özvegyi nyugdíjnak megváltását a minister (állami számvevőszék elnöke) csak figyelmen érdemlő esetekben engedélyezheti s a megváltási összeget esetről-esetre határozza meg.

A megváltási összeg a megváltandó özvegyi nyugdíjnak két évi összegénél nagyobb nem lehet.

A megváltott özvegyi nyugdíjat még akkor sem lehet újból folyósítani, ha az özvegy hajlandó lenne a megváltási összeget visszatéríteni.¹⁾

A 7. vagy a 60. szakasz alapján engedélyezett özvegyi nyugdíj,²⁾ az 51. szakasz 5. pontjában említett nő részére az 52. szakasz alapján megállapított özvegyi nyugdíj vagy résznyugdíj,³⁾ valamint a gyermekek nevelési járuléka megváltás tárgya nem lehet.

¹⁾ Az özvegyi nyugdíj megváltásánál ugyanazt az eljárást kell követni, mint az a 43. §-nál részletezve van.

²⁾ Kivételesen engedélyezett nyugdíj.

³⁾ A férjétől törvényesen elvált nő részére utalványozott nyugdíj.

58. §.

Az újból férjhez ment özvegy az újból férjhezmenetel napjától számított egy éven belül özvegyi nyugdíjának megváltását kívánhatja.¹⁾ Ez a jog a 7. vagy a 60. szakasz alapján engedélyezett özvegyi nyugdíjra, valamint az 51. szakasz 5. pontjában említett nő részére az 52. szakasz alapján megállapított özvegyi nyugdíjra vagy résznyugdíjra is kiterjed.²⁾

Az újból férjhezmenetel napjától számított egy évi határidő eltelte után az özvegyi nyugdíj megváltás tárgya többé nem lehet, hanem azt esetleges újabb özvegyiség esetére fenn kell tartani.³⁾

A megváltási összeget a megváltandó özvegyi nyugdíjnak két évi összegével kell megállapítani.⁴⁾

A megváltott özvegyi nyugdíjat újabb özvegyiség esetén még akkor sem lehet újból folyósítani, ha az özvegy hajlandó lenne a megváltási összeget visszatéríteni.

Ha az újból férjhez ment özvegy, akinek első férje után járó özvegyi nyugdíja fenntartatott, második férje után is özvegyiségre jut, vagy ha a második férjvel kötött házasságát a bíróság jogerősen felbontotta vagy érvénytelennek nyilvánította, a fenntartott özvegyi nyugdíjat, ha arra a törvényes feltételek még mindig megvannak, a második férj halálának napját, illetőleg a házasság felbontását vagy érvénytelenné nyilvánítását kimondó határozat jogerőre emelkedésének napját követő hó elsejétől kezdve kell folyósítani.⁵⁾

A jelen törvény határozmányai alá tartozó tisztviselőhöz, altisztvezető vagy szolgálóhoz nőül ment s második férje után is már nyugdíjra igényt szerzett olyan özvegy, akinek első férje után járó özvegyi nyugdíja fenntartatott, újabb özvegyiség esetén

csak az egyik, még pedig a magasabb összegű özvegyi nyugdíjra tarthat igényt.

Az özvegyi nyugdíj megváltása csak akkor indokolt és ajánlatos, ha az özvegy második férje is állami alkalmazott, de ebben az esetben is csak úgy, ha a második férj javadalmazása az első férj ténylegességi illetményeit meghaladja.

¹⁾ Ha az özvegy újból férjhez megy, azt a belügyministernek a házasság megkötése után azonnal be kell jelenteni, hogy a nyugdíj beszüntethető — s amennyiben a szabályszerű életkort még el nem ért gyermekek volnának — azok részére a 67. §. 2. bek. értelmében a nevelési járulék másfél-szeres összege folyósítható legyen. Kérvényminta gyanánt a 18. sz. melléklet szolgál.

²⁾ A nyugdíj megváltását az újból férjhez ment özvegynek kérelmeznie kell. Kérvényminta gyanánt a 19. sz. melléklet szolgál.

³⁾ Ezt kérelmezni nem kell, mert a nyugdíjra való jogcím újbóli feléledését ezen §. utolsóelőtti bekezdése biztosítja.

⁴⁾ A megváltási összeg ebben az esetben mindig az egy évi nyugdíj kétszeres összegét teszi ki, ellentétben az 57. §. határozányaival, melyek szerint a megváltási összeg nagyságát a belügyminister állapítja meg.

⁵⁾ Ha az újból házasságra lépett nő új férje meghal, vagy a házasság bírói ítélettel jogerősen felbontatik, az özvegynek (elvált asszonynak) íentartott nyugdíjigénye az özvegyiségre jutást, illetve a válást követő hó 1-től kezdődőleg újból feléled. A nyugdíj újbóli utalványozását kérni kell. Kérvényminta gyanánt a 20. sz. melléklet szolgál.

18. sz.
melléklet.

19. sz.
melléklet.

20. sz.
melléklet.

59. §.

A már folyósított özvegyi nyugdíjat be kell szüntetni a következő esetekben:

1. ha az özvegy magyar állampolgárságát elveszti;
2. ha az özvegyet a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre ítéli, vagy ha az özvegyet a bíróság olyan büntetendő cselekmény miatt ítéli el jogerősen szabadságvesztés-büntetésre, amellyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerint következő hatály van egybekötve;
3. ha az özvegyet a bíróság jogerős ítélettel szabadságvesztés-büntetésre ítéli a hivatalvesztés kimondása nélkül;
4. ha az özvegy a miniszternek (állami számvevőszék elnökének) előzetes engedélye nélkül állandóan a magyar szent korona országainak, a birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak és országoknak, illetőleg Boszniának és Hercegovinának határain kívül tartózkodik;
5. ha a férj halála után kiderül, hogy a férj még tényleges

szolgálat alatt olyan cselekményt követett el, amely alapul szolgálhatott volna arra, hogy a szolgálat kötelékéből elbocsáttassék. Ilyen esetekben az özvegyi nyugdíj beszüntetését a fegyelmi hatóság a fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondja ki. Ezt az eljárást azonban nem lehet megindítani s az özvegyi nyugdíjat nem lehet beszüntetni akkor, ha a cselekmény elkövetése óta három évnél vagy a férfi halála óta hat hónapnál hosszabb idő telt már el;

6. ha a férfi halálától számított három éven belül már a férfi halálának időpontjában fennállott olyan körülmény derül ki, amelynek ismeretében az özvegyi nyugdíj nem lett volna megállapítható. Ilyen esetekben az özvegyi nyugdíj beszüntetését a fegyelmi hatóság a fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondja ki;

7. ha az özvegy közmegebotránkozást okozó erkölcstelen életet él;

8. ha az özvegy újból férjhez megy;

9. ha az özvegy nyugdíját az 57. szakasz értelmében megváltja;

10. ha az özvegy meghal.

A jelen szakasz 2., 5., 6., 9. és 10. pontjaiban felsorolt esetekben az özvegyi nyugdíjat véglegesen kell beszüntetni. Az 1., 4. és 7. pontok alatt említett esetekben az özvegyi nyugdíj csak időlegesen szüneteltető be s az özvegyi nyugdíjat újból folyósítani lehet azt a hónapot követő hó elsejétől kezdve, amely hónapban megszűnt az az ok, amely miatt az özvegyi nyugdíj beszüntettetett; a multa nézve azonban az özvegyi nyugdíjat utólag sem lehet folyósítani. A 3. pont alatt említett esetben az özvegyi nyugdíjat csak a szabadságvesztés-büntetés tartamára kell beszüntetni. A 8. pont alatt említett esetben az 58. szakasznak határozmányai nyernek alkalmazást.

Az özvegyi nyugdíj beszüntetése maga után vonja az árvák nevelési járulékának a felemelését, mely hivatalból csökköztetik.

60. §.

Olyan özvegy részére, aki az 52. szakasz *b)* vagy *c)* pontjában említett okból özvegyi nyugdíjra igényt nem tarthat, vagy akinek özvegyi nyugdíja az 59. szakasz 5. vagy 6. pontjában említett okból beszüntettetett, — méltánylást érdemlő kö-

rülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják — a minster (állami számvevőszék elnöke), annak az elsőfoku fegyelmi hatóságnak a javaslatára, amelynek illetékessége alá az özvegynek férje a tényleges szolgálatban utóljára tartozott s a pénzügyminster előzetes hozzájárulásával, — ugyanolyan vagy esetleg kisebb összegű nyugdíjat engedélyezhet, mint amilyen özvegyi nyugdíjat az özvegy tényleg élvezett, vagy mint a milyenre egyébként igénye lenne.

A jelen szakasz alapján engedélyezett özvegyi nyugdíj az 57. szakaszban szabályozott megváltás tárgya nem lehet.

61. §.

A jelen törvény értelmében ellátásra jogosító alkalmazásban állott s a tényleges szolgálatban elhalt tisztviselőnek, altisztnek és szolgának olyan özvegye, akinek özvegyi nyugdíjra csak azért nincsen igénye, mert férje még nem töltötte be a 31., illetőleg a 41. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét, ha egyébként az 51. szakasz *a)*, *b)*, *c)* és *d)* pontjaiban megkivánt feltételeket beigazolja, a férfi által a tényleges szolgálatban utóljára élvezett beszámítható javadalmas egy évi összegének egy negyedével felérő végkielégítésre tarthat igényt.

Ugyanilyen összegű végkielégítésre tarthat igényt az 51. szakasz 1. és 2. pontjai alatt említett özvegy abban az esetben, ha özvegyi nyugdíjra igénye még nincsen s ha egyébként az 51. szakasz *c)* és *d)* pontjaiban megkivánt feltételeket beigazolja.

Az ideiglenes minőségben alkalmazott tisztviselőnek, altisztnek és szolgának özvegye, valamint általában a nő alkalmazottnak özvegyen maradt férje végkielégítésre igényt nem tarthat.

A csendőrségnél csak a legkritább esetben fordulhat elő. (Ha a férfi pld. a házasság megkötése napjától számított 3 hónapon belül — járvány- vagy hevenybetegség okozta halál kivételével — meghal.)

A végkielégítés utalványozását az igényjogosult özvegynek kérelmeznie kell. (75. §.) Kérvényminta gyanánt a 21. sz. melléklet szolgál.

21. sz.
melléklet.

62. §.

A 31. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó szolgálati idő betöltése után a tényleges szolgálatban elhalt, nemkülönben a nyugdíjazott állapotban elhalt tisztviselő, altiszt

és szolga minden egyes törvényes, valamint utólagos házasság által vagy királyi kegyelem útján törvényesített gyermekének, a 68. szakaszban meghatározott életkor eléréséig vagy korábban bekövetkezett ellátásáig, nevelési járulékra van igénye abban az esetben, ha a házasság, amelyből a gyermek származott, a tisztviselő, altiszt vagy szolga tényleges szolgálatának ideje alatt vagy azt megelőzőleg kötött, illetőleg ha a törvényesítés a tisztviselő, altiszt vagy szolga tényleges szolgálatának ideje alatt vagy azt megelőzőleg történt.¹⁾

Nevelési járulékot lehet engedélyezni a 31., illetőleg a 41. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idő betöltése előtt a tényleges szolgálatban elhalt tisztviselő, altiszt és szolga törvényes, valamint utólagos házasság által vagy királyi kegyelem útján törvényesített gyermekének is abban az esetben, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga életét, minden kétséget kizárólag a szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat teljesítéséből kifolyólag szenvedett baleset vagy más hirtelen, időbelileg pontosan meghatározható, viszonylagosan rövid időszakon belül beállott rendkívüli esemény következtében vesztette el. Ez a határozmány az ideiglenes minőségben alkalmazott, valamint az olyan tisztviselők, altisztek és szolgák gyermekeire is kiterjed, akik a jelen törvény alapján beszámítható szolgálati idejüknek kezdetekor negyvenedik életévüket már betöltötték volt.

A második bekezdésben említett esetben a nevelési járulékot csak a pénzügyminister előzetes hozzájárulásával és csak olyan esetekben lehet engedélyezni, ha a halált okozó baleset vagy rendkívüli esemény és a tisztviselő, altiszt vagy szolga halálának napja között egy évnél hosszabb idő nem telt el.

A tisztviselőnek, altisztnek és szolgának olyan gyermeke, aki csak a nyugalomba helyezés után kötött házasság által, vagy királyi kegyelem útján csak a nyugalomba helyezés után törvényesített, igényt tarthat nevelési járulékra, de csak akkor, ha még a tényleges szolgálat alatt született; nevelési járulékra igényt tarthat továbbá a fentiek szerint törvényesített olyan gyermek is, aki a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának nyugalomba helyezése után született, valamint általában a nyugalomba helyezés után kötött házasságból származó gyermek is akkor, ha a tisztviselő, altiszt vagy szolga:

a nyugalomba helyezés időpontjában még nem volt hatvan éves, a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét még nem töltötte be és a házasság megkötése vagy gyermekének törvényesítése után a tényleges szolgálatban újból alkalmaztatván, legalább még három évig szolgált.

Az a gyermek, aki a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának olyan házasságából származik, amelyet a bíróság utóbb jogerősen felbontott vagy érvénytelennek nyilvánított, nevelési járulékra igénnyel bír, tekintet nélkül arra, hogy édes anyjának van-e igénye özvegyi nyugdíjra vagy sem.

Nevelési járulékra igénye van a tisztviselő, altiszt és szolga olyan gyermekének is, aki a házasság megszűnésének vagy érvénytelenné nyilvánításának napiától számított tíz hónapon belül születik.

A nőalkalmazottnak gyermeke elhalt anyja után csak akkor tarthat igényt nevelési járulékra, ha édes atyja már meghalt vagy holtá nyilvánított, vagy teljesen vagyontalan és kereketképtelen.

A királyi kegyelem útján törvényesített gyermeket a jelen törvény. határozmányai szempontjából az anyával szemben is törvényesített gyermeknek kell tekinteni.

Az a körülmény, hogy a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának halála öngyilkosság következtében állott be, valamint az a körülmény, hogy a gyermek a tényleges szolgálat tartama alatt, vagy a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának nyugalomba helyezése után született, amennyiben a jelen szakasz határozányaiból más nem következik, a nevelési járulékra való igényre befolyással nincsen.

¹⁾ Tehát már egy gyermek után is illetékes a nevelési járulék.

63. §.

A 6. szakaszban felsorolt eseteken kívül nevelési járulékra igényt nem tarthat:

- a) az a gyermek, aki nem magyar állampolgár;
- b) az a gyermek, akit a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre ítelt, vagy akit a bíróság olyan büntetendő cselekmény miatt ítelt el jogerősen szabadságvesztés-büntetésre,

amelylyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerint következő hatály van egybekötve;

c) a végkielégített s újabb állami vagy a 2. és 3. szakaszok szerint az állammal egyenlőnek tekintendő alkalmazást nem nyert tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának gyermeke, még akkor sem, ha a végkielégítettnek beszámítható szolgálati ideje az öt évet meghaladta;

d) a napszámosnak és munkásnak gyermeke.

Az 55. szakasz harmadik és negyedik bekezdéseiben említett alkalmazottak gyermekeinek nevelési járulékra mindaddig nincsen igényük, amíg anyjuk az alkalmazott által utóljára élvezett beszámítható javadalmazásnak teljes összegével felérő özvegyi nyugdíjat élvez.

A tisztviselő, altiszt és szolga által örökbefogadott gyermeknek nincsen igénye nevelési járulékra, viszont az a körülmény, hogy a tisztviselőnek, altisztnek vagy szolgának gyermekét harmadik személy örökbe fogadta, a nevelési járulékra való igényt nem szünteti meg.

Tehát valamely nevelési járulékra igénnyel bíró árva erre még akkor is igényt tarthat, ha egy harmadik személy öt örökbe fogadta.

64. §.

A tisztviselő minden egyes gyermekének nevelési járuléka annak az összegnek egy ötödével állapittatik meg, amelyet a gyermeknek édes anyja az 53. szakasz első bekezdése alapján özvegyi nyugdíj címén élvez, illetőleg ha az anya özvegyi nyugdíjat nem élvez, vagy ha az anya az 53. szakasz második bekezdése vagy az 55. szakasz harmadik bekezdése alapján nagyobb özvegyi nyugdíjat élvez, annak az összegnek egy ötödével, amely az anyát — a törvényes előfeltételek fennforgása esetén — az 53. szakasz első bekezdése alapján özvegyi nyugdíj címén megilletné.

Ha az özvegyi nyugdíj az 52. szakasz értelmében többnél között oszlik meg, a nevelési járulék megállapításánál az özvegyi nyugdíjnak az 53. szakasz első bekezdése alapján járulékos összegét kell alapul venni.

A nőtisztviselő gyermekeit megillető nevelési járulékok megállapításánál azt az összeget kell alapul venni, amely a

ugyanolyan összegű beszámítható javadalmazás élvezetében állott férfi tisztviselőnek özvegyét az 53. szakasz első bekezdése alapján özvegyi nyugdíj címén megillet.

65. §.

A rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott altiszt és szolga minden egyes gyermekének nevelési járuléka évi 72 koronával, a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott altiszt és szolga minden egyes gyermekének nevelési járuléka pedig évi 60 koronával állapittatik meg.

66. §.

A miniszternek, az állami számvevőszék elnökének az államtitkárnak, az állami számvevőszék alelnökének, Budapest székesfőváros főpolgármesterének és a fiumei kormányzónak gyermekei részére a nevelési járulékot a 64. szakasz határozmányai szerint kell megállapítani akkor, ha atyjuknak összes beszámítható ideje az öt évet eléri vagy meghaladja.

A jelen szakaszban felsoroltaknak gyermekei azonban, — a 62. szakaszban meghatározott feltételek mellett — már akkor is igényt tarthatnak nevelési járulékra, ha atyjuknak összes beszámítható szolgálati ideje öt évnél ugyan kevesebb, de atyjuk a fentemlített minőségekben együttvéve egyhuzamban legalább három évig szolgált. A nevelési járulék összege ebben az esetben a miniszternek és az állami számvevőszék elnökének gyermekei részére fejenként évi 1.000 koronával, az államtitkárnak, az állami számvevőszék alelnökének, Budapest székesfőváros főpolgármesterének és a fiumei kormányzónak gyermekei részére fejenként évi 600 koronával állapittatik meg.

67. §.

Szülotlen vagy a szülotlenekkel egyenlőknek tekintendő árvák fejenként a 64., 65. és 66. szakaszok szerint egy gyermeket megillető nevelési járuléknak másfélszeres összegére tarthatnak igényt abban az esetben, ha az ilyen árvák száma kettőnél több; ha pedig csak egy vagy két szülotlen vagy a szülotlenekkel egyenlőknek tekintendő árva marad hátra, azok fejenként a 64.,

65. és 66. szakaszok szerint egy gyermeket megillető nevelési járuléknak kétszeres összegére tarthatnak igényt.

A szülőtlennel árvákkal egyenlőknek azokat az atyátlan árvákat kell tekinteni, akiknek anyja — azt az okot kivéve, hogy férje a 31., illetőleg a 41. szakasz értelmében nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét még nem töltötte be — özvegyi nyugdíjra bármely okból igényt nem tarthat, vagy özvegyi nyugdíját bármely okból elvesztette vagy azt megváltotta.¹⁾

A szülőtlennel árvákkal egyenlőknek kell tekinteni továbbá a nőalkalmazottnak anyátlan árváit akkor, ha az árváknak édes atyja teljesen vagyontalan és keresetképtelen.

Ha nevelési járulék élvezetében álló atyátlan árvák időközben szülőtlennel vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árvákká lesznek, nevelési járulékat az első bekezdés határozmányaihoz képest, az addig élvezett nevelési járuléknak másfélszeresére, illetőleg kétszeresére kell felemelni.

A szülőtlennel árvákkal egyenlőknek tekintendő s a jelen szakasz értelmében a nevelési járuléknak másfélszeresét, illetőleg kétszeresét élvező árváknak nevelési járulékat ismét az egyszeres összegre kell leszállítani akkor, ha megszűnik az az ok, amely miatt az illető árvák szülőtlennel árváknak voltak tekintendők.

A jelen szakasz értelmében a nevelési járuléknak másfélszeresét élvező árváknak nevelési járulékat a kétszeres összegre kell felemelni akkor, ha a szülőtlennel vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árvák száma kettőre leszáll.

Azok a szülőtlennel árvák, akiknek atyja is, anyja is a jelen törvény határozmányai alá tartozó tisztviselő, altiszt vagy szolga volt, abban az esetben, ha nevelési járulékra már mind a két szülő után igényük lenne, nevelési járulékra csak az egyik szülő után tarthatnak igényt, még pedig arra a nevelési járulékra, amely reájuk nézve kedvezőbb.

Előfordulhat az az eset, hogy egy csendőr első nejétől, kitől 2 gyermek van — a nő hibájából kifolyólag — elvállik. A csendőr újból nősülvén, második házasságából szintén 2 gyermek származik. Ha ez a csendőr meghal, első nejének ellátási igénye nincs s így az első házasságából származott gyermekek szülőtlennel árváknak volnának tekintendők s rászűkre a nevelési járulék kétszeres összege folyósítandó. A pénzügyminiszter azonban akként intézkedett, hogy az ilyen árvák a törvényszerű ellátásban részesíttessenek s így szülőtlennel árváknak nem tekinthetők. (103.881/1904. sz. P. M.)

¹⁾ L! az 58. §-hoz fűzött ¹⁾ alatti jegyzetet és a 17. sz. mellékletet.

²⁾ A szülőtlennel árvák ügyeit a gyámhatóság kezeli, mely a nevelési járulékok felemeléséhez szükséges intézkedéseket foganatosítja. A szülőtlennel árvák tekintendő árváknak (kiknek anyja nyugdíjat nem élvez, vagy újból férjhez ment) a nevelési járulékra befolyással bíró változott körülményei a ministeriumnak amúgy is tudomására jutnak s így a nevelési járulékok felemelése vagy leszállítása, beszűntetése, újbóli folyósítása stb. hivatalból eszközöltek. (71. §.) Mindezt azonban kérelmezni is lehet. (A mellékletek gyanánt szereplő minták közül a viszonyokhoz képest legmegfelelőbbet kell kiválasztani és a kérvényt annak a szellemében megszerkeszteni.)

68. §.

A nevelési járulék élvezete a tisztviselők gyermekeinél huszonnégy éves koruk betöltéséig vagy korábban bekövetkezett ellátásukig, az altisztek és szolgák gyermekeinél tizenhat éves koruk betöltéséig vagy korábban bekövetkezett ellátásukig tart.

Az altisztek és szolgák olyan gyermeke részére, aki tanulmányait kiváló eredménnyel még tizenhatodik életévének betöltése után is folytatja, a minister (állami számvevőszék elnöke) a nevelési járulékat a tanulmányok befejezéséig, legfeljebb azonban a gyermek huszonnégy éves korának betöltéséig meghagyhatja, illetőleg újból folyósíthatja, sőt az említett esetben nevelési járulékat engedélyezhet olyan gyermek részére, aki tizenhatodik életévét az igényjogosult szülő halálakor már betöltötte volt.

Azt, hogy a fenti határozmány alapján minő tanulmányok folytatása esetén lehet a nevelési járulékat meghagyni, újból folyósítani vagy engedélyezni, a ministerium rendeleti uton állapítja meg.

A nevelési járulékat a második bekezdésben említett esetekben nem havi előzetes, hanem a tanulmányoknak kiváló eredménnyel való folytatását igazoló bizonyítványok bemutatása után negyedévi, félévi vagy egész évi utólagos részletekben kell kifizetni.

69. §.

A nevelési járulékat atyátlan árváknál az anya kezeihez kell folyósítani abban az esetben, ha az anya özvegyi nyugdíjat is élvez. Minden más esetben a nevelési járulékat a gyermekek gyámjának vagy gondnokának kezeihez kell folyósítani.

70. §.

A már folyósított nevelési járulékot be kell szüntetni a következő esetekben:

1. ha az árva magyar állampolgárságát elveszti;
2. ha az árvát a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre ítéli, vagy ha az árvát a bíróság olyan büntetendő cselekmény miatt ítéli el jogerősen szabadságvesztés-büntetésre, amelylyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerint következő hatály van egybekötve;
3. ha az árvát a bíróság jogerős ítélettel szabadságvesztés-büntetésre ítéli a hivatalvesztés kimondása nélkül;
4. ha az árva a miniszternek (állami számvevőszék elnökének) előzetes engedélye nélkül állandóan a magyar szent korona országainak, a birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak és országoknak, illetőleg Boszniának és Hercegovinának határain kívül tartózkodik;
5. ha az árva a 68. szakaszban meghatározott életkort eléri;
6. ha az árvát a 68. szakaszban meghatározott életkor betöltése előtt nagykorusítja;
7. ha az árva olyan ellátásban részesül, amely a 71. szakasz értelmében a nevelési járulék beszüntetését vonja maga után;
8. ha az árva közmegebotránkozást okozó erkölcstelen életet él;
9. ha a fiárva megnősül, vagy ha a leányárva férjhez megy;
10. ha az árva meghal.

A jelen szakasz 2., 5., 6., 9. és 10. pontjaiban felsorolt esetekben a nevelési járulékot véglegesen kell beszüntetni. Az 1., 4. és 8. pontok alatt említett esetekben a nevelési járulék csak időlegesen szüntetendő be s a nevelési járulékot újból folyósítani lehet azt a hónapot követő hó elsejétől kezdve, amely hónapban megszűnt az az ok, amely miatt a nevelési járulék beszüntettetett; a multa nézve azonban a nevelési járulékot utólag sem lehet folyósítani. A 3. pont alatt említett esetben a nevelési járulékot csak a szabadságvesztés-büntetés tartamára kell beszüntetni. A 7. pont alatt említett esetben a 71. szakasznak határozmányai nyerne alkalmazást.

71. §.

Ugy az atyátlan vagy anyátlan, mint a szülőtlén árvát ellátottnak kell tekinteni a következő esetekben:

1. ha az árva a közszolgálat bármely ágában vagy a magánszolgálatban pénzbeli vagy természetbeni javadalmazással egybekötött alkalmazást nyer, de csak abban az esetben, ha ennek a pénzbeli javadalmazásnak az összege vagy a természetbeni javadalmazásnak az értéke az évi 600 koronát, illetőleg ha a nevelési járulék évi 600 koronánál nagyobb, a nevelési járuléknak az összegét eléri vagy meghaladja;
  2. ha az árva kolostorba vagy zárdába ünnepélyes fogadalmat tett szerzetesül vagy ünnepélyes fogadalmat tett apácául belép;
  3. ha az árva nyilvános polgári tanintézetben, katonai tanintézetben, vagy bármilyen ellátási vagy nevelőintézetben olyan ingyenes helyre helyeztetik el, amelynek értéke az 1. pontban említett összeget eléri vagy meghaladja;
  4. ha az árva olyan alapítvány élvezetébe jut vagy olyan alapítványi helyre helyeztetik el, amelynek értéke az 1. pontban említett összeget eléri vagy meghaladja;
  5. ha az árva olyan iskolai vagy tanulmányi ösztöndíj élvezetébe jut, amelynek összege az 1. pontban említett összeget eléri vagy meghaladja;
  6. ha az árva kereskedelmi, ipari vagy más vállalatnál, illetőleg kereskedőnél, iparosnál, vagy művésznél növendék, tanonc vagy inas minőségben alkalmazást nyer, de csak abban az esetben, ha az árvának összes fenntartási szükségleteit a munkaadó fedezi ellenszolgáltatás nélkül;
  7. ha az árva önálló ipari vagy más foglalkozást folytat, de csak abban az esetben, ha az ebből a foglalkozásból eredő jövedelem az 1. pontban említett összeget eléri vagy meghaladja;
  8. ha az árva a hadseregbe, a haditengerészethez vagy a honvédséghez, havidíj vagy zsold élvezete mellett tényleges szolgálatba belép, de csak abban az esetben, ha illetményeinek egy évre eső összege az 1. pontban említett összeget eléri vagy meghaladja.
- Ha a 3. pont alatt említett ingyenes hely, a 4. pont alatt említett alapítvány vagy alapítványi hely, vagy az 5. pont alatt

említett ösztöndíj családi természetű, az ilyen ingyenes vagy alapítványi helyen történt elhelyezés, illetőleg az ilyen alapítványnak vagy ösztöndíjnak élvezete akkor sem tekinthető ellátásnak, ha annak összege vagy értéke az 1. pontban említett összeget meg is haladja.

Az 1—8. pontok alatt említett valamely ellátás élvezetében álló árva részére nevelési járulékot nem lehet megállapítani, a már folyósított nevelési járulékot pedig az 1., 3., 4., 5., 6., 7. és 8. pontok alatt említett esetekben időlegesen, a 2. pont alatt említett esetben pedig véglegesen be kell szüntetni.

Az időlegesen beszüntetett nevelési járulékot újból folyósítani kell, ha az élvezett ellátás a tisztviselők árváinál, valamint az altisztek és szolgák olyan árváinál, akik a 68. szakasz alapján tizenhatodik életévük betöltése után is részesülnek nevelési járulékban, a huszonnegyedik, egyéb árváknál a tizenhatodik életév betöltése előtt teljesen megszűnik, vagy ha az élvezett ellátásnak összege vagy értéke az árva huszonnegyedik, illetőleg tizenhatodik életévének betöltése előtt az 1. pontban említett összegnél kisebb összegre száll alá; még pedig azt a hónapot követő hó elsejétől kezdve, amely hónapban megszűnt az az ok, amely miatt a nevelési járulék beszüntetett.

Azt a körülményt, hogy az árva az 1—8. pontok alatt említett valamely ellátásnak élvezetébe jutott, az köteles haladéknélkül a kifizető pénztárnak bejelenteni,⁴⁾ akinek kezeihez a nevelési járulékot a 69. szakasz értelmében folyósítani kell.

⁴⁾ Szóbelileg a nyugta számfejtése előtt. Az illető tisztviselő a nyugta számfejtését megelőzőleg amúgy is kikérdezi a felet. Valamely ténykörülmeny elhallgatása megtorlást von maga után.

72. §.

A jelen törvény értelmében ellátásra jogosító alkalmazásban állott s a tényleges szolgálatban elhalt tisztviselőnek, altisztnak és szolgának szülőtlén, vagy a szülőtlénnel egyenlőknek tekintendő árvái, ha nevelési járulékra a 62. vagy 66. szakasz értelmében igényük még nincsen és ha a 68. szakaszban meghatározott életkort még nem érték el, együttesen az atyjuk, illetőleg anyjuk által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazás egy évi összegének egy negyedével felérő végkielégítésre tarthatnak igényt, amely vég-

kielégítést a gyermekek gyámjának vagy gondnokának kezéhez kell folyósítani.

Azok a szülőtlén árvák, akiknek atyja is, anyja is a jelen törvény határozományai alá tartozó tisztviselő, altiszt vagy szolgálta volt, a jelen szakaszban megállapított végkielégítésre mind a két szülő után igényt tarthatnak akkor, ha az árváknak még egyik szülő után sincsen igényük nevelési járulékra; ha pedig az árváknak az egyik szülő után már nevelési járulékra van igényük, de a másik után még nincsen, ez utóbbi szülő után járó végkielégítésüket folyósítani kell, tekintet nélkül arra, hogy a másik szülő után nevelési járulékban részesülnek.

Az ideiglenes minőségben alkalmazott tisztviselőnek, altisztnak és szolgának szülőtlén, vagy a szülőtlénnel egyenlőknek tekintendő árvái végkielégítésre igényt nem tarthatnak.

A gondörsegi árvákat csak a legkritkább esetekben érintheti.

73. §.

A tényleges szolgálatban elhalt tisztviselőnek, altisztnak és szolgának özvegyét és gyermekeit megillető özvegyi nyugdíjnak és nevelési járulékoknak összege együttvéve nem haladhatja meg az elhalt által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak az összegét.

A nyugdíjazott állapotban elhalt tisztviselőnek, valamint a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott s nyugdíjazott állapotban elhalt altisztnak és szolgának özvegyét és gyermekeit megillető özvegyi nyugdíjnak és nevelési járulékoknak összege pedig együttvéve nem haladhatja meg az elhalt által élvezett nyugellátásnak az összegét. Nyugellátás alatt azt az összeget kell érteni, amelyet az elhalt nyugdíj és lakbérnyugdíj címén együttvéve élvezett.

Ha a jelen törvény alapján járó özvegyi nyugdíjnak és nevelési járulékoknak összege együttvéve meghaladná a tényleges szolgálatban elhalt által utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak, illetőleg a nyugdíjazott állapotban elhalt által élvezett nyugellátásnak az összegét, akkor a gyermekek nevelési járulékát, az özvegyi nyugdíj érintetlenül hagyása mellett, minden egyes gyermekre nézve azzal az összeggel kell megállapítani, amelyet az elhalt által utoljára élvezett beszámí-

mitható javadalmazás, illetőleg az elhalt által élvezett nyugellátás és az özvegyi nyugdíj közötti különbözetnek a nevelési járulékra igénynyel bíró gyermekek számával való elosztása eredményez.

Ha pedig a szülőtlén, vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árvákat a jelen törvény alapján megillető nevelési járulékoknak összege együttvéve meghaladná a tényleges szolgálatban elhalt által utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak az összegét, a nevelési járulékot minden egyes árvára nézve azzal az összeggel kell megállapítani, amelyet az elhalt által utoljára élvezett beszámítható javadalmazás összegének a nevelési járulékra igénynyel bíró árvák számával való elosztása eredményez.

A harmadik és negyedik bekezdésekben említett esetekben, ha később a gyermekek valamelyike a nevelési járulék élvezetéből kilép, a többi gyermeknek nevelési járulékát megfelelően fel kell emelni mindaddig, amíg egy-egy gyermeknek nevelési járuléka a 64., 65., 66. vagy 67. szakasz szerint járó nevelési járulék összegét el nem éri.

Ha a jelen törvény alapján járó özvegyi nyugdíj már a nevelési járulékok nélkül is meghaladná a nyugdíjazott állapotban elhalt által élvezett nyugellátásnak az összegét, az özvegyi nyugdíjat ennek a nyugellátásnak az összegével kell megállapítani; az özvegyi nyugdíj azonban: a tisztviselők özvegyeinél évi 800 koronánál és a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott altisztek és szolgák özvegyeinél évi 360 koronánál kevesebb ilyen esetben sem lehet. A jelen bekezdésben említett esetben a gyermekeknek nevelési járulékra egyáltalán nincsen igényük.

A nyugdíjazott állapotban elhalt tisztviselők, altisztek és szolgák után maradt szülőtlén vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árvák nevelési járuléka, valamint a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott s nyugdíjazott állapotban elhalt altisztek és szolgák után maradt özvegyek nyugdíjára és gyermekek nevelési járuléka a jelen szakaszban foglalt korlátozó határozmányok nem nyernek alkalmazást.

Ha a tényleges szolgálatban elhalt tisztviselőnek, altisztnak, vagy szolgának özvegyét és gyermekeit megillető özvegyi

nyugdíjnak és nevelési járulékoknak, illetőleg a szülőtlén vagy a szülőtlennel egyenlőknek tekintendő árvákat megillető nevelési járulékoknak összege együttvéve kevesebb, mint a tisztviselő, altiszt vagy szolga által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazás, a tisztviselő, altiszt vagy szolga halálának napját követő három hónapra a két összeg közötti különbözetnek megfelelő havi részleteit is folyósítani kell az özvegy, illetőleg az árvák részére. Ez a különbözet az özvegyi nyugdíjnak, illetőleg a nevelési járuléknak a természetével bir s azzal együtt az állami költségvetésben a nyugdíjnak fejezeténél számolandó el.

Kizárólag az utalványozó hatóságot érdeklő intézkedés.

74. §.

Eltűnt és fel nem található tisztviselő, altiszt vagy szolga neje és gyermekei részére, — ha egyébként a törvényes feltételek megvannak és ha az ellátás megállapítása a 6. szakasz szerint sem ütközik akadályba — az özvegyeket és árvákat a jelen törvény határozmányai alapján megillető végkielégítést, özvegyi nyugdíjat és nevelési járulékot ideiglenesen addig kell utalványozni, amíg a férj, illetőleg atya elő nem kerül, vagy halála be nem bizonyul, vagy amíg őt a bíróság holtá nem nyilvánítja, hacsak az ellátást a jelen törvény határozmányai szerint már korábban nem kell beszüntetni.

A jelen szakasz alapján járó állandó ellátás megváltás tárgya nem lehet.

A jelen szakasz alapján ideiglenesen utalványozott ellátás visszatérítését akkor sem lehet követelni, ha a férj vagy atya később elő is kerül.

75. §.

Az özvegyi nyugdíjat, a nevelési járulékot, az özvegyeket és árvákat megillető végkielégítést, a 74. szakasz alapján utalványozható ellátásokat és a temetési járulékot csak az azok felvételére jogosítottak kérelmére lehet megállapítani és folyósítani.

A kérelmet a 26. szakaszban meghatározott időponttól számított egy éven belül kell előterjeszteni.

A később előterjesztett kérelmek alapján egyszersmind-

korra szóló ellátást egyáltalán nem lehet megállapítani, az állandó ellátást pedig csak a kérelem előterjesztésének napját követő hó elsejétől kezdve lehet folyósítani. Ez a határozmány nem nyer alkalmazást az árvákat megillető ellátások megállapításánál abban az esetben, ha hitelt érdemlőleg beigazolható, hogy a kérelemnek elkésett előterjesztését a gyámnak vagy gondnoknak késedelmes kirendelése, illetőleg a gyámnak vagy gondnoknak mulasztása okozta.

L! az 51. és 61. §§-okhoz fűzött jegyzetet.

76. §.

A tisztviselőnek, altisztnek és szolgának a 68. szakaszban meghatározott életkort már elért olyan atyátlan vagy szülőtlen gyermeke részére, aki teljesen munka- és keresetképtelen s amellet nyomorék vagy költséges ápolást igénylő beteg, — és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják — a minister (állami számvevőszék elnöke) a pénzügyminister előzetes hozzájárulásával, arra az időre, amíg a gyermekre nézve az említett feltételek fennállanak, életjáradékot engedélyezhet.

Az életjáradék összegét esetről-esetre kell megállapítani, de az nem haladhatja meg annak a nevelési járuléknak az összegét, amelyre a gyermeknek igénye lenne akkor, ha a 68. szakaszban meghatározott életkorát még nem töltötte volna be.

Az életjáradék megváltás tárgya nem lehet, s beszüntetésére nézve a jelen törvénynek a nevelési járulék beszüntetésére vonatkozó határozmányai irányadók.

Az életjáradék az 1909. évi X. t. c. értelmében jövedelemadó alá eső, szolgálati viszonyból származó, járandóságnak tekintendő.

Teljesen új és humanus intézkedés. Az életjáradék csak oly nyomorék és keresetképtelen atyátlan vagy szülőtlen árvák részére utalványozható, kik a szabályszerű kort (tisztí árváknál 24, legénységi árváknál 16 év) már meghaladták és vagyontalanok. Az árva *nyomorék* és *keresetképtelen* volta orvosi bizonyítvánnyal, *vagyontalansága* pedig helyhatósági igazolvánnyal igazolandó. Az atyátlan árvák életjáradékát anyjuk vagy maguk is, a szülőtlen árvákét a gyámhatóság vagy maguk is kérelmezhetik. Kérvényminta gyanánt a 22. sz. melléklet szolgál.

IV. FEJEZET.

A temetési járulékra vonatkozó határozmányok.

77. §.

Minden — akár a tényleges szolgálatban, akár a nyugdíjazott állapotban — elhalt tisztviselő, altiszt és szolga után temetési járulék jár azoknak, akik az elhaltnak gyógykezeletéséről gondoskodtak, tekintet nélkül arra, hogy a tisztviselő, altiszt vagy szolga mennyi időt töltött az állami szolgálatban.

Ha az elhaltnak gyógykezeletéséről és eltemettetéséről két vagy több személy gondoskodott, a temetési járulékot részükre a gyógykezeletésre és eltemettetésre tényleg fordított költségek arányában megosztva kell folyósítani.

A napszamos és munkás után temetési járulék nem jár.

„Ebből a határozmányból következik:

1. hogy az ideiglenes minőségben alkalmazott, valamint az olyan tisztviselő, altiszt vagy szolga után is jár temetkezési járulék, aki a jelen határozvány alapján beszámítható szolgálati idejének kezdetekor negyvenedik életévét már betöltötte volt;

2. hogy a nőalkalmazott után is jár temetési járulék;

3. hogy a temetési járulékra — tekintet nélkül arra, hogy maradtak-e hátra özvegy vagy gyermekek — mindig annak van igénye, aki az elhaltnak gyógykezeletéséről és eltemettetéséről gondoskodott, vagyis hogy a hátramaradt özvegynek vagy gyermekeknek csak akkor van igényük temetési járulékra, ha az elhaltnak gyógykezeletéséről és eltemettetéséről tényleg ők gondoskodtak, még pedig tekintet nélkül arra, hogy egyéb ellátásra van-e igényük vagy sem;

4. hogy olyan esetben, ha a férj és a feleség is állami tisztviselő, altiszt vagy szolga volt, temetési járulék mind a kettő után jár azoknak, akik az elhaltnak gyógykezeletéséről és eltemettetéséről gondoskodtak;

5. hogy temetési járulék az olyan tisztviselő, altiszt és szolga után is jár, aki után egyéb ellátásra senkinek sincsen igénye, feltéve, hogy az illető a tényleges szolgálatban vagy a nyugdíjazott állapotban halt el;

6. hogy temetési járulék *nem* jár az eltűnt és fel nem található, valamint az olyan tisztviselő, altiszt vagy szolga után, aki az állami szolgálatból végkielégítéssel távozott, vagy aki nyugdíját a 43. §. értelmében megváltotta.

Teljesen új határozmányt tartalmaz a második bekezdés, amely ki mondja, hogy abban az esetben, ha az elhaltnak gyógykezeletéséről és eltemettetéséről *két vagy több személy* gondoskodott, a temetési járulékot részükre a gyógykezeletésre és eltemettetésre tényleg fordított költségek arányában megosztva kell folyósítani. Minthogy az első bekezdés szerin